

Miljøgodkendelse af Træhedevej 11, 6500 Vojens

Jf. § 11 stk. 2 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug

(LBK nr. 442 af 13/05/2016)

12. juli 2017

Haderslev Kommune

Indhold

1	Generelle forhold	3
1.1	Ejer og driftsforhold	4
1.2	Godkendelsespligt.....	4
1.3	Godkendelsens omfang.....	4
1.3.1	Projektets omfang	4
1.3.2	Tidligere godkendelser	5
1.3.3	Biaktiviteter.....	6
1.3.4	Husdyrbrugets ophør	6
1.4	Offentlighed og høring.....	7
1.4.1	Offentlighed og høring	7
1.4.2	Ikke-teknisk resume	9
2	Anlægget	11
2.1	Dyrehold og Management	11
2.2	Lokalisering.....	15
2.2.1	Faste afstandskrav	15
2.2.2	Landskabet og planforhold.....	17
2.3	Energi- og vandforbrug.....	20
2.3.1	Energiforbrug.....	20
2.3.2	Vandforbrug	21
2.4	Gener.....	21
2.4.1	Lugt.....	22
2.4.2	Støj.....	23
2.4.3	Lys	24
2.4.4	Fluer og skadedyr.....	24
2.4.5	Støv	25
2.4.6	Transport	26
2.5	Forurening	27
2.5.1	Spildevand	27
2.5.2	Husdyrgødning og foder	28
2.5.3	Affald og miljøfarlige stoffer.....	31
2.5.4	Ammoniak.....	33
3	Arealerne	41
3.1	Markoplysninger	41
3.2	Zink og kobber	44
3.3	Ammoniak fra udbringning og folde.....	44
3.4	Gener fra folde og udbringning	44
4	Bilag	46

1 Generelle forhold

Haderslev Kommune meddeler miljøgodkendelse efter § 11 stk. 2 i husdyrgodkendelsesloven¹ på Træhedevej 11, 6500 Vojens ved Thorbjørn Sørensen.

Afgørelsen omfatter udvidelse af dyreholdet fra 367 frilandssøer og 9.695 smågrise til 31 kg, svarende til 129,62 DE og til en økologisk produktion bestående af 240 søer med 7200 smågrise til 13 kg, 6000 grise (13-31 kg) og 3650 svin/polte (31-110 kg), svarende til 182,73 DE. Endvidere renoveres klimastalden, så den ændres fra ren dybstrøelse til delvis spaltegulv. Herudover bygges der overdækning på løbegården ved klimastalden. Desuden gives der mulighed for at flytte siloerne syd for klimastald op nord for værksted. Endvidere indhegnes hele det udendørs besætningsområde som er på 29,49 ha. På besætningsområde opstilles der ca. 150 hytter á 5,2 m² og 15 hytter á 18 m², i alt 1050 m².

Godkendelsen meddeles på de vilkår, der fremgår af Bilag 2 – Oversigt over vilkår, og omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende og nye anlæg samt bedriftens arealer.

Husdyrbruget skal til enhver tid leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser også selv om disse regler evt. skærpes i forhold til denne godkendelse (Se bilag 1).

Det er desuden en forudsætning for tilladelsen, at ejendommen drives i overensstemmelse med landbrugets byggeblad om "Indretning og drift af udendørs sohold nr. 95.03-02". Dette skyldes, at byggebladet giver dispensation til nogle af kravene i bekendtgørelsen nr. 1324 af 15/11/2016 om erhvervsmæssig dyrehold, husdyrgødning, ensilage mv. (husdyrgødningsbekendtgørelsen), som det ikke er muligt at overholde ved udendørs sohold.

Det er Haderslev Kommunes samlede vurdering, at det ansøgte projekt:

- Overholder bekendtgørelsens fire beskyttelsesniveauer for ammoniak, lugt, fosfor og nitrat
- Lever op til kravene om anvendelse af BAT
- Ikke vil påvirke Natura 2000 områder væsentligt
- Ikke vil have en negativ indflydelse på planter eller dyr omfattet af bilag IV, artsfredning eller af rødlistet
- Ikke vil have væsentlig virkning på de landskabelige værdier

Med denne tilladelse har Haderslev Kommune ikke taget stilling til eventuelle tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning, som for eksempel byggeloven, miljøbeskyttelsesloven eller arbejdsmiljøloven.

Jævnfør §§ 40 og 41 i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen², skal en miljøgodkendelse regelmæssigt og mindst hvert 10 år tages op til revurdering. Den første revurdering foretages allerede efter 8 år, hvor retsbeskyttelsen udløber, eller senest 4 år efter vedtagelsen af nye BAT konklusioner. Haderslev Kommune forventer at revurdere husdyrbruget igen senest i 2025.

Dato for godkendelse: 12. juli 2017

Håkon Karlsen
Miljømedarbejder
Erhverv, Haderslev Kommune

Journal nr.: 16/29824
Kvalitetssikring: Astrid K. Jepsen, Haderslev Kommune

¹ Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug – [LBK nr. 442 af 13/05/2016](#)

² Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug – [BEK nr 211 af 18/02/2017](#)

1.1 Ejer og driftsforhold

Dette afsnit indeholder ansøgers kontaktoplysninger samt oplysninger til identifikation af husdyrbruget.

Ansøger	Thorbjørn Sørensen Friskjærvej 6 6535 Branderup J 74835327 tb@friskaer.dk	Bedriftsoplysninger	Træhedevej 11 6500 Vojens CVR nr. 14569871 CHR nr. 49375 Ejendomsnr. 100022278
Konsulent	Birgitte Madsen Sønderjysk Landboforening Billundvej 3, 6500 Vojens 73202748 bm@slf.dk	Matrikler på ejendom	Ejerlav Matrikel nr. Strandelhjørn, 49 Bevtoft

1.2 Godkendelsespligt

I dette afsnit gøres der rede for, hvorfor projektet er godkendelsespligtigt.

Ansøgers tekst

Projektet er godkendelsespligtigt, fordi der ændres i staldindretning.

Haderslev Kommunes vurdering

Projektet er godkendelsespligtigt efter Husdyrgodkendelseslovens § 11 stk. 2, fordi dyreholdet udvides, der bygges ny stald (løbegården ved klimastalden overdækkes), der ændres i staldindretning og det udendørs besætningsområde, hvor der opstilles hytter udvides.

1.3 Godkendelsens omfang

I dette afsnit gøres der rede for projektets overordnede forhold, som ikke direkte har med miljøpåvirkningen at gøre. Der gøres rede for, hvad projektet omfatter, dvs. hvilke ejendomme og bygninger, hvilket dyrehold, hvilke arealer samt eventuelle biaktiviteter. Der oplyses desuden om tidligere godkendelser af husdyrbruget og om hvad der skal ske i tilfælde af husdyrbrugets ophør.

1.3.1 Projektets omfang

I dette afsnit redegøres kort for projektets omfang.

Ansøgers tekst

Der ansøges om at tilpasse dyreholdet på Træhedevej 11, 6500 Vojens. Der er i dag tilladelse til 367 frilandssøer og 9.695 smågrise. Dette ændres til 240 søer, 7200 smågrise (7,3 til 13 kg), 6000 smågrise (13-31 kg) og 3650 svin/polte (31-110 kg). I forbindelse med denne ansøgning renoveres klimastalden, så den ændres fra ren dybstrøelse til delvis spaltegulv. Herudover bygges der overdækning på løbegården ved klimastalden.

Haderslev Kommunes vurdering

Husdyrbruget skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af ansøgningen, og med de ændringer, der fremgår af denne godkendelses vilkår.

Ovenstående beskrivelse er kun en kortfattet beskrivelse af projektets omfang, som vil blive beskrevet nærmere i de efterfølgende afsnit.

Derudover gives der mulighed for at flytte siloerne syd for klimastald op nord for værksted. Endvidere udvides og indhegnes hele det udendørs besætningsområde. På besætningsområde opstilles der ca. 150 hytter á 5,2 m² og 15 hytter á 18 m², i alt 1050 m².

Det er kommunens vurdering, at projektet kun omfatter anlæg på den aktuelle ejendom og at denne ikke er teknisk eller forureningsmæssigt forbundet med anlæg på andre ejendomme.

Det er kommunens vurdering, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT). Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives på stedet uden væsentlige indvirkninger på miljøet. Miljøpåvirkningen, der kommer som følge af udvidelsen på husdyrbruget, vurderes ikke at påvirke lokalområdet i negativ retning jævnfør nærværende miljøgodkendelse.

Haderslev Kommune gør opmærksom på, at der er meddelelsespligt. Det er kommunen, der vurderer, om fremtidige ændringer af bedriftens dyrehold eller staldindretning, opførelse af nye stalde eller opbevaringsanlæg skal udløse krav om tillæg til miljøgodkendelsen. Ændringer i ejerforhold skal ligeledes anmeldes til kommunen.

Udnyttelsesfrist

Der er ansøgt om, at have to år til at udnytte godkendelsen, hvilket stilles som vilkår. Med udnyttet menes her, at der inden fristens udløb er indgået en retligt bindende aftale med relevante håndværkere eller entreprenører af bygge- og anlægsarbejdet, herunder et tidspunkt for udførelsen. Endvidere skal der være indsat et dyrehold svarende til opstart af den ansøgte produktion. Den fulde årsproduktion behøver således ikke at være nået inden for tidsfristen.

Haderslev Kommune gør opmærksom på, at hvis den meddelte miljøgodkendelse, ikke har været udnyttet helt eller delvist i tre på hinanden følgende år, så bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet i seneste tre år, jf. § 33 i husdyrgodkendelsesloven.

Vilkår

- 1) Godkendelsen gives på vilkår af, at projektet gennemføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet.
- 2) Miljøgodkendelsen bortfalder, hvis byggeri/anlægsarbejder ikke er sat i gang inden to år fra denne afgørelse meddeles. Det anses for tilstrækkeligt, at der inden fristens udløb er indgået en retligt bindende aftale med relevante håndværkere eller entreprenører om udførelse af bygge- og anlægsarbejdet, herunder et tidspunkt for udførelsen. Det er tillige en forudsætning for overholdelse af fristen, at den udnyttelse, der er påbegyndt inden fristens udløb, fortsættes og færdiggøres i et rimeligt tempo og normalt skal være afsluttet inden for et år efter fristens udløb. Et påbegyndt byggeri kan således ikke afbrydes i en længere periode og derefter genoptages. I så fald vil godkendelsen bortfalde.

1.3.2 Tidligere godkendelser

I dette afsnit redegøres kort for husdyrbrugets tidligere godkendelser.

Ansøgers tekst

Ejendommen har en VVM screening fra 2005. Der er i 2016 givet tilladelse til opførelse af gyllebeholder og løbegårde.

Seneste tilsyn var i juli 2016.

Haderslev Kommunes vurdering

Haderslev Kommune vurderer, at ansøgningsmaterialet tager udgangspunkt i det tidligere tilladte. De seneste fire år er der truffet følgende afgørelser vedr. ejendommen:

- 2013 blev givet tilladelse til opførelse af halmlade /maskinlade.
- 30. juni 2016 blev der truffet afgørelse efter § 29³ om, etablering af 2500 m³ gyllebeholder.
- 5. juli 2016 blev der truffet afgørelse om ikke godkendelsespligt vedrørende tilføjelse af løbegårde, da driften blev omlagt fra produktion af frilandsgrise til økologiske grise.

1.3.3 Biaktiviteter

I dette afsnit redegøres der for biaktiviteter på husdyrbruget.

Ansøgers tekst

Der er ingen biaktiviteter på ejendommen.

Haderslev Kommunes vurdering

Da der ikke forefindes biaktiviteter på husdyrbruget stilles der ikke vilkår i forhold hertil.

1.3.4 Husdyrbrugets ophør

I dette afsnit gøres der rede for, hvilke tiltag der planlægges at udføre for at forebygge forurening i forbindelse med husdyrbrugets ophør.

Ansøgers tekst

Hvad angår ophør af driften af husdyrbruget vil der blive sikret, at de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare foretages, og at stedet bringes tilbage i tilfredsstillende tilstand. Her tænkes der på bortskaffelse af oplagret husdyrgødning, affald, maskiner og andet materiel. Såfremt der på ophørstidspunktet måtte være gyllebeholdere, der er opført uden tilknytning til det hidtidige bebyggelsesareal, vil gyllebeholderen blive fjernet, når den ikke længere er i drift.

Haderslev Kommunes vurdering

Haderslev Kommune vurderer, at de beskrevne tiltag ved husdyrbrugets ophør er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter.

Der er stillet vilkår om oprydning i forbindelse med bedriftens ophør, så risiko for forurening og gener i form af for eksempel lugt, fluer og skadedyr begrænses, og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende stand. Det er kommunen, som vurderer, om foranstaltningerne er tilstrækkelige og om en tilfredsstillende tilstand er opnået inden for en rimelig tidsfrist. De mobile hytter skal fjernes fra ejendommen, når produktionen med brug af hytter ophører. Gyllebeholdere, der opføres uden tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer, skal fjernes når beholderen ikke længere skal anvendes.

Følgende vilkår er stillet for at fastholde ansøgers intentioner.

Vilkår

3) Ophør af husdyrbruget skal meddeles til Haderslev Kommune.

---

³ Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. [Bek. nr. 44 af 11/01/2016.](#)

- 4) Ved husdyrbrugets ophør fjernes tilbageværende husdyrgødning, ejendommen ryddes for affald, døde dyr, spildevand, foder mv.
- 5) Ejendommens bygninger skal rengøres.
- 6) De mobile hytter skal fjernes fra ejendommen, når produktionen med brug af hytter ophører.
- 7) Gyllebeholder, der er opført uden tilknytning til de øvrige bygninger, skal fjernes.

1.4 Offentlighed og høring

I dette afsnit gøres der rede for inddragelsen af offentligheden i forbindelse med denne afgørelse.

1.4.1 Offentlighed og høring

Der gøres her rede for inddragelse af offentligheden og lovpligtige høringer.

Høring af naboer og parter

Naboer og parter, samt ansøger selv og øvrige parter der har anmodet om orientering i sagen blev orienteret om ansøgningen om miljøgodkendelse og om udkast til miljøgodkendelse den 20. juni 2017 med en frist på 3 uger til at indsende bemærkninger.

Der indkom ingen bemærkninger.

Offentliggørelse og klagevejledning

Miljøgodkendelsen af Træhedevej 11, 6500 Vojens i henhold til § 11 stk. 2 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug, vil blive offentliggjort den 12. juli 2017 på hjemmesiden dma.mst.dk. Du skal søge på adressen under offentliggørelser.

Klagefristen er fire uger fra offentliggørelsen, hvilket betyder, at en eventuel klage skal være modtaget senest onsdag den 09. august 2017. Ansøger vil ved klagefristens udløb få besked om kommunen har modtaget klager.

Det er muligt for enhver med individuel væsentlig interesse i en sag at påklage afgørelsen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Haderslev Kommune, som har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i Klageportalen. Klager betaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoners og 1.800 kr. for virksomheders og organisationers vedkommende (2016-niveau).

Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Haderslev Kommune, Teknik og Miljø, Simmerstedvej 1A, 1., 6100 Haderslev eller teknikmiljoe@haderslev.dk. Haderslev Kommune videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

En klage over miljøgodkendelsen har som udgangspunkt ikke opsættende virkning på retten til at udnytte godkendelsen, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet, jf. § 81 i Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug mv. Udnyttelse af miljøgodkendelsen kan dog kun ske under opfyldelse af vilkårene, der er fastsat i denne godkendelse. Udnyttelsen af miljøgodkendelsen sker på eget ansvar, idet Miljø- og Fødevareklagenævnet i tilfælde af klage kan ændre eller ophæve en miljøgodkendelse.

Søgsmål kan anlægges for domstolene i henhold til § 90 i Husdyrgodkendelsesloven. Ønskes afgørelsens gyldighed afprøvet ved domstolene, skal sagen være anlagt inden 6 måneder efter miljøgodkendelsen er offentliggjort eller, hvis sagen påklages, inden 6 måneder efter at den endelige administrative afgørelse foreligger.

Haderslev Kommune gør opmærksom på, at der i medfør af Offentlighedslovens § 7⁴ er mulighed for aktindsigt i sagen. Tidspunktet for eventuelt gennemsyn af sagen kan aftales telefonisk med Haderslev Kommune på 74 34 21 45.

Underretning

Orientering om denne afgørelse er sendt til følgende:

Til implicerede parter:

- Thorbjørn Sørensen, Friskjærvej 6, 6535 Branderup (Ejer)

Til naboer og beboere indenfor konsekvenszonen (se bilag 3):

- Werner Elo Rasmussen og Kate Vibeke Rasmussen, Kraggårdvej 3, 6500 Vojens
- Sten Norman Lorenzen og Ruth Wiwe Lorenzen, Træhedevej 13, 6500 Vojens
- Mikael Mathias Mathiesen, Træhedevej 9, 6500 Vojens
- Anders Nielsen, Gelsåvej 9, 6500 Vojens (Ejer af nabo matrikel)
- Svend Erik Frøslev, Matrosvænget 136, 6710 Esbjerg (Ejer af nabo matrikel)
- Allan Møller Koch og Tine Thams Koch, Træhedevej 10, 6500 Vojens (Ejer af nabo matrikel)
- Anne Kathrine Haugaard, Kraggårdvej 2, 6500 Vojens (Ejer af nabo matrikel)
- Jens Peter Sibbesen Løper, Skovvej 181, 7000 Fredericia (Ejer af nabo matrikel)
- Jan Morten Løper, Haderslevvej 119, 6200 Aabenraa (Ejer af nabo matrikel)
- Peter Lange Riis, Jægerlundvej 1, 6541 Bevtoft (Ejer af nabo matrikel)
- Magnus Gubi, Engeriis 12B, 6534 Agerskov (Ejer af nabo matrikel)

Som e-mail med vedhæftet fil:

- Birgitte Madsen, Sønderjysk Landboforening, Billundvej 3, 6500 Vojens (Ansøgers konsulent), e-mail: bm@slf.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København e-mail: dn-haderslevsager@dn.dk
- Det Økologiske råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N e-mail: husdyr@ecocouncil.dk
- DOF, Vesterbrogade 140, 1620 København V., e-mail: natur@dof.dk

Som e-mail med link til kommunens hjemmeside:

- Embedslægerne i Region Syddanmark, Sorsigvej 35, 6760 Ribe, e-mail: sesyd@sst.dk
- Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, 7000 Fredericia e-mail: mail@dkfisk.dk

⁴ Lov om offentlighed i forvaltningen - [LOV nr 606 af 12/06/2013](#)

- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Wormstrupvej 2, 7540 Haderup
e-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, e-mail: ae@ae.dk
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, Postboks 12188, 1017 København K.
e-mail: fbr@fbr.dk
- Lokalfd. Danmarks Naturfredningsforening Haderslev, Bent Karlsson, Højgårdsvej 9, Brøndlund, 6500 Vojens, e-mail: bent.karlsson@hotmail.com
- Lokalfd. Danmarks Sportsfiskerforbund v/ Morten Ringive, e-mail: mri@fleggaard.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Skyttevej 4, 7182 Bredsten
e-mail: post@sportsfiskerforbundet.dk
- DOF Sønderjylland v/ Jørn V. Sørensen, Kongevej 64, 6100 Haderslev
e-mail: haderslev@dof.dk

1.4.2 Ikke-teknisk resume

Projektet og dets miljømæssige konsekvenser beskrives i et ikke-teknisk resumé, der gør det muligt for offentligheden at få indblik i projektet og konsekvenserne af godkendelsen af projektet.

Dyrehold:

Dyrehold ændres **fra** 367 frilandssøer og 9.695 smågrise **til** 240 søer med 7200 grise til 13 kg, 6000 grise (13-31 kg) og 3650 svin/polte (31-110 kg).

Det indtastede dyrehold i nudrift stemmer overens med kommunens oplysninger i seneste tilsynsbrev.

Andre ejede ejendomme:

Hovedejendom, Friskjærvej 6, 6535 Branderup J, ca. 150 DE.
Nitriskærvej (bygninger udlejet) ca. 300 DE.

Anlæg:

Den eksisterende klimastald på ca. 830 m² ændres fra dybstrøelse til delvis spaltegulv. Der etableres halvtag på løbegården langs med klimastalden. Halvtaget går ca. 2,5 m ud fra staldtaget. Den eksisterende løbeafdeling er på ca. 1010 m². Der etableres tagrender på de tagflader, der hælder mod løbegårdene. Der opstilles fodersiloer nord for værksted.

Besætningsområde/arealer:

Endvidere indhegnes det udendørs besætningsområde der er på 29,49 ha og der vil være hegn, som holder dyrene adskilt. På besætningsområde opstilles der ca. 150 hytter á 5,2 m² og 15 hytter á 18 m², i alt 1050 m². Dette er ikke mere, end hvad der tidligere har været på ejendommen. Der vil ikke være hytter på alle arealerne hele tiden. Hytterne flyttes fra år til år.

Håndtering af flydende og fast husdyrgødning:

Flydende husdyrgødning opbevares i gyllekanaler, fortanke og 2500 m³ gyllebeholder.
Fast husdyrgødning opbevares i markstak efter gældende regler.

Husdyrgødningen, der ikke afsættes ved afgræsning, afsættes til biogas.

Landskab:

Husdyrbruget ligger placeret udenfor for bevaringsværdige landskaber. I baggrundsnotatet til Haderslev Kommuneplan, beskrives området til at have geologisk værdi, det vurderes, at omfanget af det ansøgte ikke vil føre til, at de geologiske landskabstræk sløres.

Tiltag for at mindske nabogener fra projektet:

Da lugtberegningerne viser, at samtlige geneafstande er overholdt med god margin, forventes udvidelsen ikke, at give anledning til væsentlig gener.

Der vil blive foretaget flue- og skadedyrsbekæmpelse på ejendommen.

Det vurderes, at det stigende antal transporter til og fra husdyrbruget ikke vil medføre væsentlige gener for beboere i lokalområdet.

Det forventes ikke, at der vil komme væsentlig gener i forhold til støv og støj.

Der vil være fokus på at udformning af foderkasser, valg af fodertyper (f.eks. pillestørrelse, fodersammensætning mv.) samt fodringspraksis minimerer risikoen for tilhold af fugle.

Ammoniak:

Det generelle ammoniakkrav skal ikke overholdes i økologisk svineproduktion.

Der er ingen BAT standard-vilkår for økologisk svineproduktion.

Fosfor:

Haderslev Kommune vurderer, at det kan betragtes som BAT at følge normen for fodertildeling på et husdyrbrug med økologiske svin.

Påvirkning af beskyttet natur og internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000):

De nærmeste områder, der er beskyttet jf. Naturbeskyttelseslovens § 3 er en eng, der ligger ca. 600 m sydvest for ejendommen. Desuden ligger der en sø ca. 500 nord for ejendommen.

Herudover ligger der potentielt ammoniakfølsom skov flere steder i nærheden af ejendommen. Den nærmeste findes ca. 250 m syd og vest for anlægget. Ud fra ammoniakberegninger i husdyrgodkendelse.dk estimeres det, at skovområderne vil få en øget deposition på langt under 1 kg N/ha/år som følge af projektet.

Nærmeste kat. 2 natur er et højmosseareal, som findes ca. 2,2 km øst for det ansøgte projekt. Overdrevet modtager ingen ammoniakdeposition fra det ansøgte projekt.

Det nærmest beliggende Natura 2000-område er nr. 92 Pamhule Skov og Stevning Dam, som omfatter habitatområde nr. 81 og fuglebeskyttelsesområde nr. 59. Natura 2000-området findes ca. 8.8 km sydøst for anlægget.

Alternativ placering/0-alternativet:

Den ansøgte ændring af dyrehold sker i eksisterende bygninger og handler derfor om at udnytte de eksisterende rammer bedst muligt, og dermed fremtidssikre bedriften. Såfremt der ikke kan gives tilladelse til den ønskede produktion, ønskes en dialog med kommunen om, hvad der skal til, for at der kan meddeles godkendelse.

Mangler ved forudsætningerne:

Visse faktorer som fx støj- og støvgener ikke er beregnet eller målt. Der gøres endvidere opmærksom på, at en del af materialet er udarbejdet på baggrund af kortmateriale på Danmarks Arealinformation.

2 Anlægget

2.1 Dyrehold og Management

I dette afsnit oplyses der om dyr og staldsystemer, der indgår i ansøgningen, samt om management og brug af bedste tilgængelige staldteknologi på husdyrbruget.

Ansøgers tekst

Beskrivelse af dyreholdet

Tabel 1: Dyreholdets sammensætning (antal, vægt, alder) samt staldsystemer i nudrift og ansøgt drift

Tabellen viser hvilke kombinationer af dyretyper og staldsystemer (dyrekategorier), der indgår i ansøgningen. Koden for dyretype og staldsystem (staldsystemkode) erstatter efterfølgende den fulde betegnelse.

Staldsystem kode	Navn på dyretype og staldsystem	Nudrift/ansøgt	Antal dyr	Antal DE
SvSm05	Smågrise fra 7,2 kg, Dybstrøelse	Nudrift	9695	33,85
		Ansøgt	0	0,00
SvSl02	Slagtesvin, Delvis spaltegulv, 25-49% fast gulv	Nudrift	0	0,00
		Ansøgt	3500	95,08
SvSm01	Smågrise fra 7,2 kg, Toklimastald, delvis spaltegulv	Nudrift	0	0,00
		Ansøgt	6000	20,95
SvSo06	Årso, løbe- og drægtighedsstald, løsgående, dybstrøelse	Nudrift	22	4,02
		Ansøgt	15	2,74
SvSl07	Slagtesvin, Dybstrøelse	Nudrift	0	0,00
		Ansøgt	150	4,07
SvSo13	Årso, fareperiode, friland	Nudrift	367	28,73
		Ansøgt	240	18,79
SvSo08	Årso, løbe- og drægtighedsstald, friland, dybstrøelse	Nudrift	345	63,02
		Ansøgt	225	41,10

Produktionsoversigt med angivelse af kode for dyrekategori

Tabellen viser hvilke dyrekategorier, der indgår i ansøgningen i henholdsvis nudrift og ansøgt drift. Staldsystemkoder er forklaret i den ovenstående tabel. Tal i kursiv er standardtal (normalt), som anvendes i beregningerne, når ansøger ikke har oplyst andet. Når et tal ikke vises i kursiv, betyder det, at ansøger har indtastet sine egne oplysninger.

Staldnavn	Godk. pligtig renovering	Staldsystem kode	Nudrift/ansøgt	Antal dyr	Antal Stipladser	Evt. vægt (kg)/alder (mdr.)		Evt. mælkeydelse (EKM) /ændret fravænningsvægt i alt per årso*	Antal DE
						Ind	Ud		
Klimastald	Nej	SvSm05	Nudrift	9695	1940	13,00	31,00		33,85
			Ansøgt	0	0	13,00	31,00		0,00
		SvSl02	Nudrift	0	0	31,00	110,00		0,00
			Ansøgt	3500	875	31,00	110,00		95,08
		SvSm01	Nudrift	0	0	7,00	31,00		0,00
			Ansøgt	6000	1000	13,00	31,00		20,95
Løbeafdeling	Nej	SvSo06	Nudrift	22	15			180,00	4,02
			Ansøgt	15	10			180,00	2,74
Polte	Nej	SvSl07	Nudrift	0	0	31,00	110,00		0,00
			Ansøgt	150	50	31,00	110,00		4,07
Farefolde	Nej	SvSo13	Nudrift	367	110			180,00	28,73
			Ansøgt	240	72			180,00	18,79
Folde m drægtige søer	Nej	SvSo08	Nudrift	345	242			180,00	63,02
			Ansøgt	225	158			180,00	41,10
Sum			Nudrift						129,62
			Ansøgt						
Ændring alle produktioner:									53,11

* Ændret fravænningsvægt i alt per årso er beregnet efter formlen: Ændret fravænningsvægt per årso = ((Indtastet vægt ved fravæning - 7,3) x aktuelt antal fravænnede smågrise per årso). Hvor antal fravænnede smågrise per årso enten er den indtastede værdi eller det aktuelle antal smågrise ifølge nyeste N-normer (dvs. systemets standardtal).

Beskrivelse af anlægget/ Bedste tilgængelige staldteknologi

Al ventilation er naturlig og uden energiforbrug.

I forbindelse med denne ansøgning renoveres klimastalden, så den ændres fra ren dybstrøelse til delvist spaltegulv. Herudover bygges der overdækning på løbegården ved klimastalden.

Murene rundt om løbegårdene er 120 cm høje.

De to løbegårde udformes med delvist spaltegulv.

Afløb fra løbegårde ledes til gyllebeholder.

Løbeafdeling

Dybstrøelse

Dyrevelfærdsmæssigt er dybstrøelse en god løsning idet søerne dermed får rodemateriale og gode sengelejer. Dette staldsystem er også beskrevet i BREF.

Drægtighedsafdeling

Udendørs i hytter

I henhold til økologireglerne.

Fareafdelingen

Udendørs i hytter.

I henhold til økologireglerne.

Smågrisestald

To-klimastald med delvist spaltegulv

Denne staldtype opfylder kravene om BAT jævnfør Gr.nr.: 106.03-52. Fordelene ved systemet er, at temperaturen i to-klimastalden kan sænkes 4-6 grader, sammenlignet med en almindelig stald, og dermed opnås en lavere ammoniakkoncentration og der spares energi til opvarmning. Desuden giver den lavere temperatur i stalden et bedre arbejdsmiljø. Endvidere giver staldsystemet mulighed for tildeling af halm i stiens lejeareal, der vil medvirke til et tørt miljø, og give beskæftigelse til smågrisene.

Slagtesvinestald og poltestald

Delvist spaltegulv, 25-49 % fast gulv

Fordelen ved et delvist spaltegulv er muligheden for at tildele halm i stiens lejeareal vil medvirke til et tørt miljø, og endvidere give beskæftigelse til grisene. Desuden vil et delvist spaltegulv medvirke til, at man kan sænke temperaturen i stalden, hvilket vil sænke ammoniakkoncentrationen i stalden og dermed give et bedre arbejdsmiljø.

Til slut giver delvist spaltegulv en reduktion i ammoniakfordampningen fra gyllens overflade, som har en positiv indvirkning på den omgivende natur.

Virkemidler, der ikke kan anvendes i økologisk svineproduktion:

- Gylleforsuring
- Kemisk luftrensning
- Biologisk luftrensning (kan kun anvendes i lukkede stalde)

Godt landmandsskab/Management

I henhold til BREF dokumentet er det BAT, at træne og uddanne medarbejdere; registrere vand- og energiforbrug, foderforbrug, affaldsdannelse, samt anvendelsen af husdyrgødning og handelsgødning; udarbejde gødningsplaner; samt have en nødfremgangsmåde ved uheld. På bedriften er der taget følgende forholdsregler:

- Ejer fungerer som overordnet manager mens driftsleder står for daglig drift.
- Bedriftens ansatte uddannes løbende gennem kurser, efteruddannelse og praktik.
- Medarbejdere er orienteret om, at ejendommen er miljøgodkendt, og hvilket ansvar der

dermed følger.

- I bedriftens årsrapport registreres forbrug af energi og indkøbt foder.
- Energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.
- Der udarbejdes gødningsplaner og gødningsregnskaber på hovedejendommen, hvor forbrug af husdyrgødning kan dokumenteres.
- Rengøring i og omkring siloer og bygninger foretages jævnligt med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at der ikke skal opstå uhygiejniske forhold.
- Staldene kontrolleres dagligt og der udføres små reparationer med det samme eller tilkaldes service, hvis der er behov for det.
- Der er dyrlægesundhedsrådgivning ugentligt.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at ansøger bruger BAT indenfor management.

Rengøring og desinfektion

Det er vurderet, at de desinficeringsmidler, der anvendes på nuværende tidspunkt, på bedst mulige måde kombinerer krav til miljøhensyn og tilstrækkelig rengøring.

Der vaskes stalde efter hvert hold smågrise og slagtesvin.

Bedste tilgængelige foderteknologi

I henhold til BREF dokumentet er det BAT at sikre effektiv fodring gennem sammensætning af foderet, og løbende kontrol, således at det stemmer overens med dyrenes behov, samt at reducere indholdet af råprotein i foderet.

- Der anvendes færdigfoder (tørfoder) indeholdende et fosfor- og råproteinindhold indenfor de vejledende niveauer i BAT-foder (jf. BREF).
- Foderplanen udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden indenfor svinefodring. Herved optimeres fodringen så unødigt forbrug af råvarer undgås.

Ud fra ovenstående vurderes det at fodringen lever op til BAT.

Virkemidler, der ikke kan anvendes i økologisk svineproduktion:

- Enzymer ved fodring
- Benzoesyre
- Syntetisk aminosyre

Haderslev Kommunes vurdering

Dyrehold

Der stilles vilkår til fastholdelse af den beskrevne produktion. Der kan dog være situationer (eks. Sygdom i besætningen, slagteristrejke m.v.), hvor dyreholdet vil afvige fra det tilladte. I sådanne situationer skal landmanden kunne dokumentere de særlige omstændigheder overfor Haderslev Kommune, og det er op til kommunen, at vurdere, om afvigelse i dyreholdet skyldes overproduktion eller naturlig variation/udsving.

Der gøres særligt opmærksomt på, at smågrisene går ved søerne til de vejer 13 kg. Der fravænnedes 30 stk. smågrise per årssø. Da der er 240 årssøer, er der således ansøgt om at have 7200 stk. smågrise med en vægt på 7,3 til 13 kg på ejendommen.

Vi gør opmærksom på, at antal DE er opgivet ud fra gældende omregningsfaktor⁵ på godkendelsestidspunktet. På tilsynsmyndighedens forlangende skal der foreligge

---

⁵ Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage mv. – [BEK nr 1324 af 15/11/2016](#)

dokumentation for, at vilkår er overholdt. Denne dokumentation kan være i form af gødningsregnskaber, som skal kunne fremvises for de seneste fem år.

Beskrivelse af anlægget/ Bedste tilgængelige staldteknologi

Klimastalden etableres med delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv til slagtesvinene.

Klimastalden etableres som toklimastald med delvis spaltegulv til smågrisene.

Poltestalden etableres som dybstrøelsesstald til slagtesvinene.

Det at der etableres delvis spaltegulv i klimastalden og at poltestalden etableres med dybstrøelse medfører at ammoniak tabet fra de valgte staldsystem er reduceret med 418 kgN/år i forhold til det ammoniak tab, som der ville have været, hvis der havde været valgt at anvende reference staldsystemerne.

Vurderingen af "det generelle ammoniakreduktionskrav" og "det vejledende BAT-emissionskrav for ammoniak" behandles i afsnit 2.5.4.1 - Ammoniaktab.

Der stilles vilkår til fastholdelse af teknologierne, der er beskrevet anvendt i de nye staldanlæg.

Management

Haderslev Kommune vurderer, at det beskrevne management er med til at sikre BAT på husdyrbruget.

Der stilles vilkår til fastholdelse af det ansøgte og i forhold til dokumentation af anvendelsen af bedste anvendelige staldteknologi og bedste anvendelige foderteknologi. Disse vilkår stilles i overensstemmelse med teknologiblade, der er udarbejdet af Miljøstyrelsen.

Der er i det ansøgte redegjort for forebyggelse af uheld m.v. ved at der er indsendt en beredskabsplan. Der er stillet vilkår omkring tilgængelighed og revision af husdyrbrugets beredskabsplan. Idet det vurderes at regelmæssig revision og planens synlighed er medvirkende til at skabe bevidsthed om og derved forebyggelse af uheld. Det er ejerens pligt, at medarbejdere har kendskab indholdet af beredskabsplan.

Rengøring og desinfektion

Haderslev Kommune vurderer, at det beskrevne vedrørende rengøring er at betragte som BAT.

Bedste tilgængelige foderteknologi/ Vejledende emissionskrav for fosfor

Haderslev Kommune vurderer at det, at følge normen for fodertildeling på et husdyrbrug med økologiske svin, er at betragte som BAT. Det fremgår af ansøgers redegørelse, at der fodres efter normen. Derfor finder Haderslev Kommune, at det ikke er nødvendigt at stille vilkår vedrørende fodring.

Tilsætning af kunstige aminosyrer er ikke tilladt i den økologiske produktion. Det giver udfordringer, idet det vanskeliggør optimering af foderblandingerne, så de indeholder den mængde essentielle (nødvendige) aminosyrer, som dyrene har behov for uden, at omkostningerne til foderblandingerne stiger.

Da fytase ikke er tilladt i økologisk svinehold, er det ikke muligt at nedbringe fosforindholdet til samme niveau som for konventionelle svinehold. Fordi der ikke findes almene, tilgængelige teknikker og teknologier til yderligere begrænsning af fosfor for husdyrbrug med økologiske svin.

Haderslev Kommune vurderer på denne baggrund, at det på nuværende tidspunkt kan betragtes som BAT at følge normen for fodertildeling på et husdyrbrug med økologiske svin.

Forsøg har vist, at drægtige søer kan optage betydelige mængder græs (op til en FE pr. dag). Derfor anbefales det, at fodertildelingen reduceres i perioder med meget græs i foldene. I perioder, hvor græsset ikke gror på grund af klimatiske forhold anbefales det, at fodre de drægtige søer med supplerende grovfoder for at skåne græsdækket.

Vilkår

- 8) Den årlige produktion på husdyrbruget må ikke overstige 240 søer, 7200 smågrise (7,3 til 13 kg), 6000 smågrise (13-31 kg) og 3650 svin/polte (31-110 kg), svarende til 182,73 DE⁶, efter nugældende dyreenhedsberegninger.'
- 9) Klimastalden skal etableres med delvis spaltegulv, 25 - 49 % fast gulv til slagtesvinene og som toklimastald med delvis spaltegulv til smågrisene.
- 10) Poltestalden skal etableres med dybstrøelse.
- 11) Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften.
- 12) Beredskabsplanen skal revurderes en gang årligt og påføres med dato for revision.
- 13) "Nærvæd uheld" skal registreres, og der skal udarbejdes en procedure med henblik på at forebygge situationen fremover.

2.2 Lokalisering

I dette afsnit gøres der rede for husdyrbrugets lokalisering. Det vil sige hvordan husdyrbruget er placeret i forhold til steder, hvor der efter lovgivningen gælder et fast afstandskrav samt placeringen i landskabet.

Ansøgers tekst

2.2.1 Faste afstandskrav

I dette afsnit gøres der rede for husdyrbrugets placering i forhold til de faste afstandskrav, der gælder efter husdyrgodkendelseslovens §§ 6, 8 og 20.

Ansøgers tekst

Tabel: Faste afstandskrav

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Nabo	260 m	Fra klimastald til Træhedevej 13	50 m
Naboskel	ca. 15 m	Fra stalde til vejskel	30 m

⁶ Beregnet efter Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. - [BEK nr 1324 af 15/11/2016](#)

Beboelse på samme ejendom (stuehus)	ca. 0 m	Stuehuset er delvist sammenbygget med stald	15 m
Levnedsvirksomhed	> 25 m		25 m
Samlet bebyggelse i landzone	1250 m	Til Neder Jerstal	245 m*
Byzone (eksisterende og fremtidig)	ca. 3670 m	Til Over Jerstal	393 m*
Sommerhusområde (eksisterende og fremtidige)	> 355 m		393 m*
Områder i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv	> 2 km		393 m*
Fælles vandindvindingsanlæg	2 km		50 m
Enkelt vandindvindingsanlæg	ca. 45 m	Fra løbeafdeling til vandboring	25 m
Vandløb - åbent	ca. 600 m	Fra stalde til Immervad Å mod sydvest	15 m
Sø	ca. 600 m	Mod nord	15 m
Offentlig vej	ca. 15 m		15 m

* Afstandskravet er opgivet som de beregnede geneafstande. Der skal gøres opmærksom på, at afstanden måles fra et beregnet midtpunkt til beboelsesbygningen ved samlet bebyggelse og til zonegrænse ved sommerhus- og byzoneområde.

Kilder: www.husdyrgodkendelse.dk, Danmarks Miljøportal og Jupiterdatabsen (Geus)

Haderslev Kommunes vurdering

Det vurderes, at alle afstandskrav i husdyrgodkendelseslovens §§ 6, 8 og 20 er overholdt, og der stilles derfor ikke skærpende vilkår.

I det følgende redegøres der yderligere for forhold der gør sig gældende vedrørende de "faste afstandskrav":

- Det præciseres at nærmeste naboskel ligger i en afstand af 93 m fra stalden.
- I kapitel 3.8 "Gener fra folde og udbringning" er der redegjort for gældende regler vedrørende afstand fra fold til skel og nabobeboelse.
- Den ansøgte ændring af dyrehold sker i eksisterende bygninger. Afstanden mellem stalden og beboelsen på ejendommen ændres således ikke. Afstandskravet gælder etablering af nye "Stalde og lign. samt gødningsopbevaringsanlæg". Den ansøgte produktion er således ikke i strid med afstandskravet på 15 m til en beboelse på samme ejendom.

- Det præciseres at nærmeste byzone ligger i en afstand af 2,1 km fra stalden og nærmeste sommerhusområde ligger i en afstand af 14 km.
- Afstandskravet fra "Stalde og lign. samt gødningsopbevaringsanlæg for husdyrbrug" til vandforsyningsanlæggene på Træhedevej 11 er overholdt. Når det gælder svinefoldenes placering fra i forhold til "Enkelt vandindvindingsanlæg" så er der ikke afstandskrav. Der gøres dog opmærksomt på, at der er et vejledende afstandskrav på 25 m fra "Enkelt vandindvindingsanlæg" til udspretningsarealer. Haderslev Kommune anbefaler at foldernes hegn placeres i en afstand af mindst 25 m fra vandforsyningsanlæggene på Træhedevej 11.
- Haderslev Kommune har igen oplysninger om at der skal ligge dræn eller rørlagte vandløb indenfor 100 m fra " Stalde og lign. samt gødningsopbevaringsanlæg" på ejendommen.

2.2.2 Landskabet og planforhold

I dette afsnit gøres der rede for placeringen af husdyrbrugets bygninger i landskabet, og hvordan de påvirker landskabet.

Ansøgers tekst

Planforhold

- **Arealer udpeget jf. § 7 i lov om godkendelse af husdyrbrug:** 1700 m sydøst for bygningerne ligger et overdrev med bufferzone.
- **Natura 2000:** Ingen indenfor 7 km.
- **Bevaringsværdige landskaber:** Ca. 1300 sydøst for bygninger ligger bevaringsværdige landskaber.
- **Værdifulde kulturmiljøer og bevaringsværdige landsbyer:** Der ligger værdifulde landskaber ca. 1600 m mod sydøst.
- **Lavbundsarealer inkl. evt. okkerklassificering:** Der findes områder med lavbundsarealer ca. 500 m syd for ejendommen.
- **Fortidsmindelinje / Kulturhistoriske arealer:** Ifølge Miljøportalen ligger der 5 fredede fortidsminder ca. 250 m nordøst for bygningerne.
- **Områder med særlig geologisk værdi / Skovplantning uønsket pga geologi:** Ejendommen ligger indenfor område med geologiske bevaringsværdier.
- **Skovrejsningsområder:** Ejendommen ligger ca. 1200 m nordvest for et skovrejsningsområde
- **Kystnærhedszonen:** Der er ingen inden for 2000 m.
- **Fredede områder:** Nærmeste fredede områder er ca. 1700 m sydøst for ejendommen.
- **Beskyttede naturarealer (§ 3):** Nærmeste beskyttede naturarealer er vandhuller der ligger ca. 500 m fra ejendommen. Der ligger eng 500 m vest for ejendommen langs Immervad Å. Der ligger et overdrev 1700 m sydøst for ejendommen. Der ligger potentiel ammoniakfølsomme skove rundt om ejendommen. Den nærmeste ligger ca. 100 m fra klimastalden.

- **Strandbeskyttelseslinje:**
Der er ingen strandbeskyttelseslinje indenfor 1000 meter af ejendommen.
- **Klitfredningslinje:**
Der er ingen klitfredningslinje indenfor 1000 meter af ejendommen.
- **Skovbyggelinje:**
Ejendommen ligger inden for skovbyggelinje.
- **Sø- og åbeskyttelseslinje:**
Nærmeste sø- og åbeskyttelseslinje ligger ca. 1100 m vest for ejendommen.
- **Kirkebyggelinje:**
Der er ca. 4 km til nærmeste kirkebyggelinier i Bevtoft og Vedsted.
- **Beskyttede sten- og jorddiger:**
Der er ca. 1100 m til nærmeste beskyttede dige vest for ejendommen.

Landskab

Der henvises til kortbilag med situationsplan m.fl. for beskrivelse af bygningernes placering. Kortbilagene viser følgende:

- Eksisterende og nye bebyggelser
- Gyllebeholdere
- Relevante dræn
- Befæstede arealer inkl. afløb
- Interne transportveje
- Belysningsanlæg
- Boringer

Tabel: Tabel til kortbilag med situationsplan

Bygningsnr.	Fremtidig anvendelse	Bygge-år	Grundplan (m ²)	Bygningshøjde målt til tagryg + hældning	Farver på bygningsfacader
1	Løbeafdeling		950	7 m, 20°	Røde vægge og gråt tag
2	Klimastald		700	5 m, 20°	Røde vægge og gråt tag
3	Polteafdeling		80	5 m, 10°	Røde vægge og gråt tag
4	Maskinhus		300	5,5 m, 20°	Røde vægge og gråt tag
5	Værksted		130	5,5 m, 20°	Røde vægge og gråt tag
6	Fyr/værksted		90	2,5 m, 10°	Røde vægge og gråt tag
7	Stuehus		150	5 m, 20°	Røde vægge og gråt tag

Haderslev Kommunes vurdering

Det vurderes, at de angive planforhold er korrekt beskrevet og det vurderes, at disse planforhold ikke har betydning for gennemførelse af det ansøgte projekt.

Det ansøgte nye anlæg og ændringerne der ansøges om er følgende:

- Overdækning af løbegården ved klimastalden, der bygges som en tilbygning til en eksisterende stald.

- Flytning af siloerne syd for klimastald op nord for værksted.
- Endvidere indhegnes hele det udendørs besætningsområde som er på 29,49 ha. På besætningsområde opstilles der ca. 150 hytter á 5,2 m² og 15 hytter á 18 m², i alt 1050 m².

Placeringen af anlægget og foldarealet med de mobile hytter ligger i et landskab med "små bakkeøer i hedesletten". Ejendommen ligger på hedesletten. I baggrundsnotatet til Haderslevs Kommuneplan, beskrives området som havende geologisk værd. Der peges på vigtigheden i at de geologiske landskabsformer, de indbyrdes overgange og sammenhænge ikke ødelægges eller sløres. Den geologisk bevaringsværdige lokalitet er navngivet "Strandelhjørn - Torsbjerg" og har især lokal interesse.

Der er stillet vilkår om at de mobile hytter skal fjernes fra ejendommen, når produktionen med brug af hytter ophører, for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende stand i kapitel "1.3.4 Husdyrbrugets ophør".

For at indpasse overdækningen på løbegården og hytterne i landskabet, stilles der vilkår om placering, højde, størrelse, samt farve og maksimalt glanstal på udvendige materialer, sådan at overdækningen og hytterne falder bedst muligt ind i landskabet.

Kommunen vurderer på baggrund af ansøgers oplysninger om placering og udformning af det ansøgte, samt på baggrund af de stillede vilkår, at ændringerne på husdyrbruget ikke ændrer væsentligt på oplevelsen af landskabet, da ændringerne er mindre og sker på et eksisterende husdyrbrug.

Hele anlægget ligger indenfor skovbyggelinjen⁷ til flere fredskove i området. Forbuddet mod at placere bebyggelse og lignende inden for skovbyggelinjen gælder dog ikke for at opføre byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for husdyrbruget på en ejendom. Haderslev Kommune vurderer at det ansøgte nye anlæg og ændringerne, der ansøges om, er at betragte som nødvendige driftsbygninger, og der skal derfor ikke meddeles dispensation fra skovbyggelinjen.

Vilkår

- 14) Overdækningen på løbegården skal matche de farver og materialer det eksisterende tag har.
- 15) Hytterne skal fremstå i sædvanlige byggematerialer og med jordfarvede, ikke-reflekterende overflader.
- 16) Højden på hytterne må højst være 2,5 m.
- 17) Grundarealet på hytter, der kun indeholder en stiplads til søer eller slagtesvin, må højst være 10 m².
- 18) Det samlede grundareal må højst være 40 m², når hytterne indeholder flere stipladser, bygges sammen eller opstilles samlet.
- 19) Hytterne skal have samme udformning og placeres i enkle mønstre. Dette krav kan dog fraviges, i det omfang hensynet til en hensigtsmæssig fordeling af gødningen gør det nødvendigt.

⁷ § 17 bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse. [LBK nr. 121 af 26/01/2017](#)

2.3 Energi- og vandforbrug

I dette afsnit gøres der rede for husdyrbrugets energi- og vandforbrug, som ses i forhold til BAT, på hvilken baggrund det vurderes om der er grund til at implementere teknik eller management, som kan nedsætte forbruget.

2.3.1 Energiforbrug

Der gøres her rede for husdyrbrugets energiforbrug.

Ansøgers tekst

Tabel 2: Energiforbrug.

Type	Før ændring	Efter ændring (anslået)
El	55.000 kwh	70.000 kwh
Fyringsolie – stald	0 L	0 L
Dieselloolie – traktor	10.000 L	10.000 L
Gas	0	0
Egenproduktion af energi	0 kwh	0 kwh

Energibesparende tiltag:

- Lyset i staldene er tændt efter behov. Der er lovkrav om mindst 40 lux i mindst 8 timer om dagen.
- Udendørs lys er tændt efter behov.
- Al ventilation er naturlig og uden energiforbrug.
- Autoriseret el-installatør laver gennemsyn af ejendommens el-installationer.

Haderslev Kommunes vurdering

Det vurderes, at regelmæssigt opsyn og vedligeholdelse af energiforbrugende installationer er at betragte som BAT.

Det vurderes, som værende BAT management, at registrere energiforbruget løbende med henblik på at identificerer defekter samt vælge udstyr med fokus på energisparende egenskaber.

Der opstilles vilkår om, at forbruget skal overvåges og dokumentationen fremvises i forbindelse med tilsyn. Endvidere stilles der vilkår om, at der i forbindelse med tilsyn skal fremlægges virkemidler til nedbringelse af energiforbruget, såfremt dette stiger utilsigtet.

Vilkår

20) Der skal foretages en årlig opgørelse af forbruget af henholdsvis el og olie, der medgår til stalde og folde. Forbruget skal registreres i en driftsjournal. Driftsjournalen skal opbevares i fem år og skal fremvises på tilsynsmyndighedens forlangende.

21) Stiger husdyrbrugets energiforbrug utilsigtet, så skal der i forbindelse med tilsyn fremlægges virkemidler til nedbringelse af energiforbruget. Finansieringen af processen med at finde og efterfølgende implementere disse virkemidler påhviler husdyrbruget.

2.3.2 Vandforbrug

Der gøres her rede for husdyrbrugets vandforbrug.

Ansøgers tekst

Tabel 3: Vandforbrug

Type	Før ændring	Efter ændring (anslået)
Drikkevand	2800 m ³	3300 m ³
Vask af maskiner	10 m ³	0 m ³
Vask af stald	50 m ³	300 m ³

Vandbesparende tiltag:

- Der anvendes drikkenipler placeret i drikkekopper eller drikkekar.
- Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnlige med henblik på at undgå spild.
- Staldene i blød sættes et døgn før de vaskes.
- Vandforbruget tjekkes løbende, så eventuelle skjulte lækager opdages i tide.
- Evt. lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (brug af højtryksrensere, drikkenipler over trug).

Haderslev Kommunes vurdering

Det vurderes, at regelmæssigt opsyn og vedligeholdelse af vandforbruget er at betragte som BAT.

Det vurderes, som værende BAT management, at registrere vandforbruget løbende med henblik på at identificere defekter samt vælge udstyr med fokus på vandbesparelser.

Der opstilles vilkår om, at forbruget skal overvåges og dokumentationen fremvises i forbindelse med tilsyn. Endvidere stilles der vilkår om, at der i forbindelse med tilsyn skal fremlægges virkemidler til nedbringelse af energiforbruget, såfremt dette stiger utilsigtet.

Vilkår

22) Vandforbruget, der medgår direkte i husdyrproduktionen, såsom dyrenes drikkevand og vask af stalde skal registreres i en driftsjournal. Driftsjournalen skal opbevares i fem år og skal fremvises på tilsynsmyndighedens forlangende.

23) Stiger husdyrbrugets vandforbrug utilsigtet, så skal der i forbindelse med tilsyn fremlægges virkemidler til nedbringelse af forbruget. Processen med at finde og efterfølgende implementere disse virkemidler finansieres af husdyrbruget.

2.4 Gener

I dette afsnit beskrives de gener, der kan være forbundet med produktionen af husdyr på bedriften og med arbejdet på udbringningsarealerne. Det vurderes hvorledes disse gener kan minimeres.

2.4.1 Lugt

Ansøgers tekst

Målepunkter for lugtberegninger er:

Nærmeste byzone: Over Jerstal

Nærmeste samlede bebyggelse: Neder Jerstal

Nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt: Træhedevej 13

Samlet resultat af lugtberegning

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (ansøgt)	Ukorrigeret geneafstand (nudrift)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnits afstand	Bort-screenet	Genekriterie overholdt
+ Træhedevej 13	0	FMK	120,56	95,71	120,56	95,71	285,20	Ja	Ja
+ Træhedevej 9	0	FMK	124,44	103,02	124,44	103,02	426,89	Ja	Ja
+ Neder Jerstal	0	NY	263,94	188,31	263,94	188,31	1.132,57	Ja	Ja
+ Over Jerstal	0	FMK	419,16	371,58	419,16	371,58	2.215,31	Ja	Ja

Bebyggelsestyper

Enkeltbolig

Enkeltbolig forstås som en enkelt beboelsesbygning, som ikke er del af en ejendom med landbrugspligt efter landbrugslovens regler og heller ikke er ejet af driftsherren for det ansøgte anlæg.

Samlet bebyggelse

Ved samlet bebyggelse forstås, at der inden for en afstand af 200 meter fra en beboelsesbygning ligger mere end 6 andre beboelsesbygninger på hver sin samlede faste ejendom.

Byzone

Byzone forstås som et eksisterende eller, ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde.

Haderslev Kommunes vurdering

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt, jf. ansøgningsmaterialet ovenfor. Haderslev Kommune vurderer derfor, at lugt fra husdyrbruget ikke vil medføre væsentlige gener for naboerne.

Den reelle lugtpåvirkning fra husdyrbruget til omboende vil afhænge af flere forhold. I den forbindelse er vindretningen afgørende. Lugtpåvirkningen vil dog generelt kunne minimeres ved grundig og hyppig rengøring af de overflader, som husdyrgødning og foderrester afsættes på samt ved minimering af det tidsrum, som transporten af gylle og dybstrøelse foregår i. Da den aktuelle drift på husdyrbruget er afgørende for den reelle lugtpåvirkning fra husdyrbruget er der stillet vilkår om, at landbruget ikke må give anledning til lugtgener uden for eget område, der efter tilsynsmyndighedens vurdering er væsentlige.

Vilkår

24) Såfremt der efter Haderslev Kommunes vurdering opstår væsentlige lugtgener, som vurderes at være væsentligt større end det, der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan Haderslev Kommune meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres et projekt med foranstaltninger, som minimerer generne.

2.4.2 Støj

Ansøgers tekst

Tabel 4: Støjkilder.

Støjkilde	Placering	Driftstid
Ventilationsafkast	Ingen	-
Kompressor	Maskinhus	Kun tændt efter behov
Kornvalse	Ingen	-
Korntørring	Ingen	-
Transport via til- og frakørselsvej	Til- og frakørselsvejen, se bilaget "Oversigtskort over anlæg"	Primært i dagtimerne

Støjgener fra anlægget vurderes at være uændrede.

Beskrivelse af støjkildetiltag:

Der er ikke foretaget nogen særlige tiltag for at dæmpe støjkilder. Staldene er med naturlig ventilation og kompressor står indendørs.

I Miljøstyrelsens vejledning nr. 6/1984 (Måling af ekstern støj fra virksomheder), angives følgende grænser for tilladelig støjbelastning:

Hverdage: 07.00-18.00	55 dB (A)
Lørdage: 07.00-14.00	55 dB (A)
Hverdage: 18.00-22.00	45 dB (A)
Lørdage: 14.00-22.00	45 dB (A)
Søndage: 07.00-22.00	45 dB (A)
Alle dage: 22.00-07.00	40 dB (A)

Disse niveauer gælder målt i skel ved nærmeste nabobeboelse. Da støjen aftager eksponentielt med afstanden til lydkilder, er der ingen problemer med at overholde Miljøstyrelsens vejledning.

Støj foranlediget af markdriften er ikke medtaget i redegørelsen, idet denne ikke er påvirket af den ansøgte udvidelse.

Virksomhedens bidrag til trafikstøjen i området vurderes at være begrænset i forhold til den samlede trafikbelastning og ændres ikke væsentlig som følge af ansøgningen.

Haderslev Kommunes vurdering

Haderslev Kommune vurderer, at støjen forbundet med driften ikke vil være til gene for omkringboende på baggrund af ovenstående beskrivelse.

Der stilles vilkår om, at de vejledende støjgrænser fra miljøstyrelsen overholdes, da husdyrbruget har en afstand på mindre end 300 meter til nærmeste nabobeboelse.

Vilkår

25) Den eksterne støjbelastning fra landbrugsdriften på ejendommens bygningsparcel, herunder fra stalden og gyllebeholderen, må i intet punkt – målt på nærmeste naboejendom med tilhørende udendørs arealer i tilknytning til boligen – overstige nedenstående værdier. De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lydniveauer i dB(A).

Mandag-Fredag kl. 07-18   8 timer (reference)   55 dB(A)

Lørdag	kl. 07-14	8 timer (reference)	55 dB(A)
Lørdag	kl. 14-18	8 timer (reference)	45 dB(A)
Søn- og helligdage	kl. 07-18	8 timer (reference)	45 dB(A)
Alle dage	kl. 18-22	1 timer (reference)	45 dB(A)
Alle dage	kl. 22-07	0,5 timer (reference)	40 dB(A)
Spidsværdis	kl. 22-07	-	55 dB(A)

26) Hvis kommunen finder det nødvendigt, skal ejer for egen regning lade udføre støjmålinger og/eller -beregninger af støjen fra husdyrbruget for at dokumentere, at støjgrænserne i vilkår 25) er overholdt. Hvis grænserne konstateres overholdt, kan der højst pålægges ejer at få foretaget én støjmåling og eller -beregning om året. Målingerne/beregningerne skal udføres og rapporteres som "Miljømåling – ekstern støj" af en enhed, som er optaget på Miljøstyrelsens liste over godkendte laboratorier. Virksomhedens støj skal dokumenteres ved måling eller efter gældende vejledninger fra Miljøstyrelsen, pt. Nr. 6/1984 om Måling af ekstern støj og nr. 5/1993 om Beregning af ekstern støj fra virksomheder. Målingerne/beregningerne skal foretages på/for de mest støjbelastede områder udenfor virksomhedens grund og under de mest støjbelastede driftsforhold - eller efter anden aftale med kommunen.

2.4.3 Lys

Ansøgers tekst

Lyset i staldene er tændt efter behov. Der er lovkrav om mindst 40 lux i mindst 8 timer om dagen. Der er vågelys i klimastald.

Der vil være udendørs belysning ved løbeafdelingens nordlige gavl. Placering af lyskilder fremgår af kortbilag.

Haderslev Kommunes vurdering

Det vurderes, at belysning på ejendommen ved overholdelse af nedenstående vilkår ikke vil give anledning til væsentlige problemer eller gener for de omkringboende eller i forhold til landskabelige hensyn.

Vilkår

27) Udendørs pladsbelysning skal forsynes med bevægelsessensorer, der sikrer, at lyset kun er tændt i op til en halv time ad gangen eller så længe der arbejdes på pladsen.

28) Udendørs belysning og lys fra stalde skal afskærmes, således at der ikke opstår væsentlige lysgener for omkringboende. Det er tilsynsmyndigheden, der afgør om en lyskilde medfører væsentlige lysgener for omkringboende.

2.4.4 Fluer og skadedyr

Ansøgers tekst

Der vil på ejendommen blive foretaget en effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.

Opbevaring af foder sker på sådan en måde, at risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.) minimeres. I øvrigt holdes ejendommen ryddelig og evt. foderspild m.v. opsamles med det samme. Der vil være fokus på at udformning af foderkasser, valg af fodertyper (f.eks. pillestørrelse, fodersammensætning mv.) samt fodringspraksis minimerer risikoen for tilhold af fugle.

Beskrivelse af gener fra fluer:

Ved fluegener bekæmpes med fluestrimler mv..

God gødningshåndtering og en generel god staldhygiejne med fjernelse af gødnings- og foderrester sikrer, at der kun er minimalt med fluer.

Beskrivelse af rottebekæmpelse:

Der forefindes en kommunal samt privat foranstaltning mod rotter. Rotter bekæmpes med rottegift udlagt i kasser.

Haderslev Kommunes vurdering

Det vurderes, at ansøger søger at minimere gener fra fluer og skadedyr, hvilket fastholdes gennem vilkår om ryddelighed og vilkår om, at overholde retningslinjer fra Skadedyrlaboratoriet, Århus Universitet, Institut for Agroøkologi; <http://www.dpil.dk/dpil2005/sporgom.htm>. Bemærk at sidstnævnte retningslinjer opdateres årligt.

Vilkår

29) På ejendommen skal der foretages en effektiv fluebekæmpelse og forebyggende foranstaltninger mod fluer. Fluebekæmpelse skal som minimum ske i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Skadedyrlaboratoriet.

30) Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning m.v.

31) Stalde, lagre og andre anlæg holdes i forsvarlig rottesikret stand, m.v. med henblik på at forhindre gode levedmuligheder for rotter.

2.4.5 Støv

Ansøgers tekst

Driften, herunder håndtering af foder og halm, forventes ikke at medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

Haderslev Kommunes vurdering

Haderslev Kommune vurderer på baggrund af ovenstående redegørelse, at støvgener fra husdyrbruget ikke vil give væsentlige gener.

Støv, som følge af drift af fodersiloer, ventilationsanlæg og transportere, vil dog altid være afhængig af, i hvilket omfang ansøger, forstår at vise hensyn. Der skal derfor til stadighed tilstræbes, at minimere støvgener i forbindelse med ejendommens drift. Der henvises til god landmandspraksis. Det vil sige, at fodersiloer skal indrettes således at støvgener i forbindelse med indblæsning undgås. Ventilationsanlæggene i staldene skal vedligeholdes og rengøres jævnlig. Al transport til og fra bedriften skal foregå ved hensynsfuld kørsel og at aktiviteter, herunder levering og udkørsel, planlægges således, at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Der er stillet vilkår om, at ejendommen ikke må give anledning til støvgener uden for virksomheden, der efter tilsynsmyndighedens vurdering er væsentlige. Med udgangspunkt

heri, og på baggrund af ansøgers oplysninger, er det kommunens vurdering, at det ikke er nødvendigt at stille yderligere vilkår vedrørende støv.

Vilkår

32) Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal. Dette vurderes af tilsynsmyndigheden.

33) Fodersiloer skal indrettes således at støvgener i forbindelse med indblæsning undgås.

2.4.6 Transport

Ansøgers tekst

Der er tre tilkørsler fra Træhedevej. De er placeret syd og vest for bygningerne. Den ene tilkørsel bruges kun af privaten. Placering af interne transportveje er vist på kortbilag.

Transporterne sker typisk i dagtimerne fra ca. kl. 7.00 til kl. 17.00. I forbindelse med den ansøgte ændring vil transportbehovet stort set uændret.

Tabel 5: Skønnet antal af transporter:

Transporter	Før udvidelse antal/år	Efter udvidelse antal/år
Indkøbt foder mv.	Ca. 26	Ca. 26
Grovfoder	Ca. 0	Ca. 5
Fyringsolie/brændstof	Ca. 10	Ca. 3
Indlevering af dyr	Ca. 5	Ca. 5
Udlevering af dyr til levebrug	Ca. 17	Ca. 17
Udlevering af dyr til slagtning	Ca. 17	Ca. 17
Afhentning af døde dyr	Ca. 52	Ca. 52
Diverse sækkevarer (mineraller, rengøringsmidler mv.)	Ca. 8	Ca. 4
Gyllekørsel	Ca. 0	Ca. 70
Fast mæg	Ca. 26	Ca. 5
Maksimalt i alt	Ca. 161	Ca. 204

Antallet af gyllekørsler kan variere afhængigt af, hvor stor gyllevognens kapacitet er. Der vil normalt blive kørt gylle ud dels i april/maj måned og i august måned.

Støjbelastningen for transporterne vurderes at overholde gældende retningslinjer.

Det er vurderet, at det ikke er tæt beboede områder på ruten.

Haderslev Kommunes vurdering

Det er Haderslev Kommunes vurdering, at der er valgt de mest hensigtsmæssige transportveje for produkter til og fra gården, og at der ikke er flere udkørsler fra ejendommen end det er nødvendigt.

Det vurderes, at det stigende antal transporter til og fra husdyrbruget ikke vil medføre væsentlige gener for beboere i lokalområdet.

Der stilles ingen særlige vilkår i forhold til transport.

2.5 Forurening

I dette afsnit beskrives den forurening, der kan være forbundet med husdyrbruget og det vurderes om der er fremkommet nye oplysninger, som gør at der er utilsigtet forurening forbundet med en uændret drift af husdyrbruget.

2.5.1 Spildevand

Ansøgers tekst

Anslåede mængder af restvand:

Spildevandstyper	m ³ /år før udvidelse	m ³ /år efter udvidelse	Afledes til	Renseforanstaltning
Rengøringsvand (stald), drikkevandsspild mv.	ca. 50 m ³	ca. 300 m ³	Gyllebeholder	Ingen
Rengøringsvand (maskiner)	Ca. 10 m ³	Ca. 0 m ³	Gyllebeholder	Ingen
Sanitært spildevand fra toilet/bad i driftsbygninger	ca. 0 m ³	ca. 0 m ³	Der er ikke sanitært spildevand fra driftsbygningerne	
Regnvand tilledt gyllebeholder fra befæstede arealer (løbegård mv)	ca. 0 m ³	ca. 840 m ³	Gyllebeholder	Ingen

Befæstet areal (m²) omkring bygninger:

Befæstede arealer	Før udvidelse	Efter udvidelse
Løbegårde	0	1200
Møddingsplads	0	0
Vaskeplads	0	0

Beskrivelse af tilledning af restvand:

Se ovenstående afsnit om mængder og afledning.

Beskrivelse af afledning af restvand:

Se ovenstående afsnit om mængder og afledning.

Tagvand og vand fra befæstede arealer, hvor der ikke forekommer spild af husdyrgødning, ledes til jord.

Det vurderes, at der ikke afledes spildevandstyper, der kræver særskilt spildevandstilladelse.

Haderslev Kommunes vurdering

Haderslev Kommune vurderer at håndteringen af spildevand, omfattet af husdyrgødningsbekendtgørelsen⁸ fra stalde og befæstede arealer sker i overensstemmelse med lovgivningens krav.

Der vil blive tilført gødningsopbevaringssystemet 840 m³ møddingsaft/regnvand årligt fra pladsen (1200 m² x 0,7m). Der er den 30. juni 2016 meddelt tilladelse til etablering af en 2500 m³ gyllebeholder jævnfør § 29 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug⁹.

⁸ Bekendtgørelse om erhvervs-mæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. – [BEK nr 1324 af 15/11/2016](#)

⁹ Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. [Bek. nr. 211 af 28/02/2017.](#)

Det vurderes, at kapaciteten i ejendommens opbevaringsanlæg er tilstrækkelig til at rumme de angivne mængder spildevand som angives i ansøgers tekst, hvilket beskrives nærmere i afsnit 2.5.2 Husdyrgødning og foder. Opbevaringen af spildevand vurderes ikke separat, da spildevand opsamles sammen med husdyrgødning fra husdyrbruget.

Øvrigt spildevand håndteres efter anden lovgivning og er ikke omfattet af denne miljøgodkendelse. Haderslev Kommune gør opmærksom på, at der kan være behov for at søge udlednings- eller nedsivningstilladelse.

2.5.2 Husdyrgødning og foder

Ansøgers tekst

Produceret husdyrgødning

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	Udnyttelse:%	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Ingen adresse	Dybstrøelse	496,18	163,63	45,00	0,00	6,81
Ingen adresse	Afsat ved græsning	5563,08	1202,58	0,00	0,00	59,88
Ingen adresse	Svinegylle	11028,65	2828,75	75,00	0,00	116,02

Detaljer om opbevaringslagre

Navn på opbevaringslager	Nyt/eksisterende opbevaringslager	Drifttype	Lagertype	Dimension	Kapacitet [ton]
Gyllebeholder	Eksisterende	Nudrift	Flydende husdyrgødningslager		2.500,0
		Ansøgt drift	Flydende husdyrgødningslager		2.500,0

Navn på opbevaringslager	Nyt/eksisterende opbevaringslager	Drifttype	Lagertype	Dimension	Kapacitet [ton]
Markstak	Eksisterende	Nudrift	Markstak		50,0
		Ansøgt drift	Markstak		50,0
Sum		Nudrift			2.550,0
		Ansøgt drift			2.550,0

Opbevaring af flydende gødning

I henhold til BREF dokumentet er det BAT at opbevare gylle i en stabil beholder, der kan modstå påvirkning og som er tæt og beskyttede mod tæring; at gyllen kun omrøres lige før tømning i forbindelse med udbringning; samt at tanken overdækkes med fast låg eller flydelag. Følgende procedure følges ved opbevaring af gylle:

- Flydende husdyrgødning opbevares i gyllebeholdere, kanaler under stald samt fortank.
- Gyllebeholderen er lavet af et materiale der gør den stabil og modstandsdygtig overfor mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger.
- Gyllebeholderen kontrolleres ved 10 års-beholderkontrol af autoriseret kontrollør.
- Lageret tømmes hvert år og inspiceres visuelt, for at identificere eventuelle utætheder i beholderens bund og vægge.
- Gyllebeholderen har ingen spjæld, så gyllen pumpes derfor op under tilsyn.
- Beholderen er overdækket med et naturligt flydelag.
- Gyllen omrøres kun umiddelbart før tømning.
- Senest 14 dage efter udbringning af gylle genetableres flydelaget på gyllebeholderen.
- Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på at flydelaget lever op til gældende krav.
- Kontakten til gyllepumpen er etableret således, det ikke er muligt for uvedkommende

- eller ved uheld at aktivere pumpen.
- Der er ingen elektriske pumper monteret på gyllebeholdere. Der anvendes en gyllevogn påmonteret en sugekran ved påfyldning af gyllevogn fra gyllebeholder.
  - Ved overpumpning fra forbeholder til gyllebeholder tjekkes først, om der er plads.
  - Gyllepumpningen overvåges.

Det vurderes, at ansøger opfylder BAT med hensyn til gødningsopbevaring jf. referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF).

Opbevaring af fast gødning

- Opbevaring af dybstrøelse i marken sker i overensstemmelse med gældende regler. På sigt vil der evt. blive etableret betonplads til container imellem de to stalde m afløb til fortank.

Beskrivelse af risici og mulige uheld:

Risiko for uheld kan ikke fjernes helt, men den kan reduceres.

Beskrivelse af mulige uheld:

- Uheld ved pumpning af gylle.
- Brud på gyllebeholder.

Beskrivelse af risikominimering:

Pumpning af gylle fra gyllebeholder sker under opsyn. Ved pumpning af gylle fra forbeholder til gyllebeholder aktiveres en kontakt i stalden. Der er mulighed for at afbryde pumpning via en kontakt på forbeholderen. Det tjekkes løbende, om der er plads i gyllebeholderen før overpumpning. Der er ingen faste rør eller pumper til overpumpning af gylle fra gyllebeholder til gyllevogn. Der er heller ikke spjæld mellem forbeholder og gyllebeholder.

I tilfælde af uheld ved gyllepumpning, afhængig af mængde, etableres jordvold som sikrer mod afstrømning samt slamsluger rekvireres.

Beskrivelse af opbevaring af ensilage og foder:

Der opbevares wrap-baller på ejendommen.

Øvrigt foder opbevares i indendørs og udendørs fodersiloer. Siloerne syd for klimastald flyttes sandsynligvis op nord for værksted.

Haderslev Kommunes vurdering

Opbevaring af husdyrgødning

Der produceres ca. 91 m³ fast husdyrgødning på husdyrbruget og 2.777 m³ flydende husdyrgødning. Af det faste husdyrgødning udbringes 25 % procent direkte, noget der svarer til normen. Øvrig fast dybstrøelse opbevares i markstak. Flydende husdyrgødning opbevares i gyllebeholder 2.500 m³.

Det vurderes, at opbevaringskapaciteten til husdyrgødning og spildevand er tilstrækkelig, jævnfør Bilag 5 - Kapacitetserklæring. Haderslev Kommune gør opmærksom på, at hvis opbevaringskapaciteten ikke er tilstrækkelig for eksempel grundet problemer med udbringning med baggrund i nedbør eller frost, så er det ejerens ansvar, at sikre alternative opbevaringsmuligheder med henblik på at kunne overholde husdyrgødningsbekendtgørelsen. Kommunen henviser her for eksempel til Landboforeningernes gyllebanker og lignede registre.

Opbevaring af fast gødning i container og kompost i markstakke

Haderslev Kommune vurderer, at idet husdyrgødningsbekendtgørelsen overholdes vil der ikke være væsentlige gener eller fare for forurening forbundet med opbevaring af kompost i markstakke eller i container.

Fast gødning må opbevares i en lukket container placeret på et befæstet areal med samme tæthed og afløb, som gælder for møddingbund eller at der anvendes "Landbrugets Byggeblad, Container til opsamling af fast gødning fra heste, mink m.v.¹⁰". Der gøres opmærksomt på, at hvis der ønskes at etablere en ny plads til container til gødning, så skal pladsen anmeldes til kommunen inden den anlægges.

Kompost må opbevares i marken hvis tørstofprocenten er mindst 30 pct. for ethvert delparti. Dybstrøelse vurderes normalt kompostlignende, hvis det har henligget i en stald i 3-4 måneder i gennemsnit.

En undtagelse er dybstrøelse fra svinestalde uden separat gødeareal. Svin fordeler ikke gødningen naturligt over hele måtten, som f.eks. kvæg gør det, men gøder i stedet i afgrænsede områder. Der er derfor risiko for, at gødningsmåtten bliver uhomogen med områder hvor tørstofindholdet er betydeligt under 30 pct. For at modvirke risikoen for udvaskning fra markstakke fra sådanne stalde, skal der udlægges betydelige mængder halm på jorden under markstakken, fx et lag svarende til et stempelslag fra en bigballe.

I svinestalde med separat gødeareal, afsættes en meget stor del af gødningen her, og dybstrøelsen i lejearealet bliver mere homogen og tør. Den kompostlignende gødning fra lejearealet kan dermed umiddelbart opbevares i markstak, mens gødningen fra det separate gødeareal ikke kan opbevares i markstak.

Gødningsmåtten under kalve- og svinehytter kan tilsvarende kompostlignende dybstrøelse opbevares i markstak.

Hvis dybstrøelsen ønskes opbevaret i markstak, bør der - inden der indsættes dyr i stalden - udlægges et tykt lag halm, der kan absorbere gødning og urin og dermed sikre omsætningen. En velfungerede og homogen måtte sikres ved at der jævnlige, gerne dagligt, tilføres strøelse. Strøelsen skal fordeles i stalden, boksen eller stien, og særligt områder, hvor måtten er belastet med meget trafik eller afsætning af gødning, skal tilføres ekstra strøelse.

Oplag af kompost i markstak skal overholde afstandskravene i husdyrgodkendelseslovens § 8, stk. 1. Disse afstandskrav er de samme som i [husdyrgødningsbekendtgørelsens § 6, stk. 1](#):

1. 50 meter til almene vandindvindingsanlæg,
2. 25 meter til andre vandindvindingsanlæg,
3. 15 meter til vandløb (herunder dræn) og søer over 100 m²,
4. 15 meter til offentlig vej og privat fællesvej,
5. 25 meter til levnedsmiddelvirksomhed,
6. 15 meter til beboelse på samme ejendom, eller
7. 30 meter til naboskel.

---

¹⁰ Landbrugets Byggeblade. Udenomsfaciliteter. Møddingpladser, container. Container til opsamling af fast gødning fra heste, mink m.v. Arkivnr. 103.06-08. Udgivet August 1991.
Revideret 20.09.2012

Der må i højst 12 måneder oplagres kompost samme sted i marken, og der må ikke placeres markstakke samme sted igen før efter 5 år.

I tilfælde af udvaskning eller afstrømning fra markstakken kan det lokale vandmiljø skades, og markstakken må ikke medføre risiko for forurening af grund- eller overfladevand. Derfor rådes landmanden til at være særlig opmærksom på placering af stakken i forhold til dræn og arealer som skrånere mod vandløb og søer.

Hvis en markstak placeres uhensigtsmæssigt kan det give anledning til gener for naboer. Derfor anbefales det, at markstakke placeres med størst mulig afstand til naboer.

Markstakke bør placeres så de ligger mest muligt i læ. Er stakken udsat for vind, er der stor risiko for at overdækningen blæser i stykker.

Den ansvarlige for landbrugsbedriften (driftsherren) skal føre årlige optegnelser over markstakkerne. Optegnelserne skal omfatte oplysninger om oplagringsperiode, placering, mængde og udspretningsdato f.eks. ved angivelser på et markkort.

Gyllebeholder – flydelag

Husdyrbrugets gyllebeholdere er med naturligt flydelag, hvilket Haderslev Kommune vurderer som værende i overensstemmelse med BAT, idet Husdyrgødningsbekendtgørelsen¹¹ overholdes.

Haderslev Kommune gør opmærksom på, at der jævnfør Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 20, stk. 6 er krav om, at der føres løbende og regelmæssig logbog, som dokumentation for, at overdækningen er tæt.

Vilkår

34) Arealer, hvor der sker påfyldning af gylle til gyllebeholder, skal befæstes. Ved befæstet areal forstås, et areal, der er befæstet med et for fugtighed vanskeligt gennemtrængeligt materiale, der kan modstå påvirkningerne fra køretøjer og vogne ved fyldning og tømning. Befæstet areal kan undgås, hvis der anvendes traktor med sugeanordning.

2.5.3 Affald og miljøfarlige stoffer

Beskrivelse af døde dyr:

- Døde dyr er placeret hævet fra jorden ved vestligste indkørsel.
- Placering er ca. 15 meter fra vejen.
- Afhentning sker efter behov og med dags varsel af DAKA.

Opbevaringsmåde ifølge bekendtgørelse:

- På et skyggefuldt sted
- Placeres på underlag, så det hæves fra jorden, og luft kan cirkulere omkring dyret
- Undgå risiko for spredning af smitstoffer
- Sikres mod ådselædende dyr
- I "passende afstand fra produktionsbygninger og offentlig vej.
- Ikke krav om overdækning (hindrer luftcirkulation), men skygge
- Tilmeldes afhentning senest 24 timer efter dødsfaldet er konstateret

Beskrivelse af fast affald:

Fast affald vil typisk inkludere elementer som tom emballage fra vaskemidler, skyllemidler, foderminerale, pattesalve, gummihandsker, plasthandsker, vat, papir, pap og plast fra

¹¹ Bekendtgørelse om erhvervs-mæssigt dyrehold, husdyrgødnings, ensilage m.v. – [BEK nr 1324 af 15/11/2016](#)

emballage, overdækningsplast, lysstofrør, elpærer, medicinrester, emballage fra medicin og andre medikamenter (ormekur, fluestrips osv.). Affald opbevares og bortskaffes efter kommunens regulativer.

Erhvervsaffald opbevares i 400 L affaldscontainer, der tømmer hver 14. dag af Toftlund Containerservice.

Eventuelle paller tages retur af leverandøren.

Beskrivelse af olie-affald og kemikalier generelt:

Der er ikke noget olieaffald (service af maskiner sker ikke på denne ejendom).

Brugte kanyler afleveres til dyrlægen.

Beskrivelse af pesticider:

Der opbevares og håndteres ikke pesticider på ejendommen.

Beskrivelse af risikominimering:

- Opbevaring af diesel sker i værksted i typegodkendt 1800 L beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- Tankning af diesel sker på en plads med fast og tæt bund, således at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- Påfyldning af dieseltank sker under opsyn.
- Påfyldningspistol er forsynet med automatisk lukkemekanisme.
- Evt. spild af diesel opsamles med kattegrus.

Haderslev Kommunes vurdering

Det vurderes, at opbevaring og bortskaffelse af affald sker i overensstemmelse med Haderslev Kommunes affaldsregulativ. Det stilles ikke vilkår til at sikre dette, da husdyrbruget som virksomhed i Haderslev Kommune er forpligtet til at overholde de gældende retningslinjer i affaldsregulativet.

Vi henviser i denne forbindelse også til at transportører af jern og metal, samt plastbeholdere med medicinglas, kanyler, skalpeller mv. skal være godkendt hertil. Se nærmere på www.affaldsregistret.mst.dk.

Opbevaring og håndtering af miljøfarlige stoffer vurderes ikke at være til risiko for miljøet, under forudsætning af følgende vilkår. Rengøring af maskiner og lastbiler skal ske på en et befæstet areal med afløb til gyllebeholder eller særskilt beholder af hensyn til de olierester, næringsstoffer med videre som sidder på.

Disse vilkår stilles for at sikre forsvarlig omgang med kemikalier. Med disse forholdsregler mindskes risikoen for en punktforurening som følge af uheld under håndtering af kemikalier.

Vilkår

35) Olietanke til diesel- eller fyringsolie skal til enhver tid stå overdækket på befæstet areal uden afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand, således at spild kan observeres og opsamles med kattegrus eller andet olieabsorberende materiale.

2.5.4 Ammoniak

2.5.4.1 Ammoniaktab

Ansøgers tekst

Resultat af beregninger på generelt ammoniakreduktionskrav

Overstiger græsmarksafgrøder over 25 % af totalrationen for malkekøer inklusiv opdræt?	Nej
Er det generelle krav om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager opfyldt?	Nej
Eventuel yderligere reduktion nødvendig for at opfylde kravet	152,96 kgN/år

Ammoniaktab i nudrift og ansøgt drift fordelt på staldsystemer og opbevaringslagre

	Ansøgt(kgN/år)
Ammoniaktab fra staldsystemer mv. ikke omfattet af det generelle ammoniakreduktionskrav:	0,00
Ammoniaktab fra staldafsnit og lagre omfattet af det generelle ammoniakreduktionskrav, men eksisterende uændret produktion:	38,18
Ammoniaktab fra husdyrproduktion omfattet af det generelle ammoniakreduktionskrav (etableringer udvidelser, ændringer):	1334,97
Ammoniaktab fra lagre af flydende husdyrgødning:	168,95
Ammoniaktab fra lagre af fast husdyrgødning:	59,19

Resultat af beregning af den vejledende grænseværdi for ammoniaktab ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT)

Samlet faktisk ammoniaktab fra stald og lager i ansøgt drift (hele anlægget):	1601,29 kgN/år
Samlet vejledende ammoniaktab fra hele anlægget ved anvendelse af BAT:	1412,34 kgN/år
Er samlet vejledende ammoniaktab fra hele anlægget ved anvendelse af BAT overholdt?:	Nej
Difference mellem samlet faktisk ammoniaktab og samlet vejledende ammoniaktab ved anvendelse af BAT:	188,95 kgN/år

Resultat af beregninger af ammoniaktab på produktionsniveau

Staldnavn	Kode for staldsystem	Ammoniaktab fra reference staldsystem (kgN/år)	Ammoniaktab fra valgt staldsystem (kgN/år)	Effekt af valgt staldsystem (kgN/år)	Effekt af valgt staldsystem (%)	Effekt af miljøteknologi (kgN/år)	Effekt af foderoptimering m.m. (kgN/år)	Effekt af miljøtiltag lager (kgN/år)	Faktisk ammoniaktab fra stald og lager (kgN/år)
Klimastald	SvSm05	1218,76	962,32	256,44	21,04%	0,00	0,00	0,00	962,32
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
	SvSl02	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		1603,33	1273,17	330,16	20,59%	0,00	0,00	0,00	1273,17
	SvSm01	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		207,42	165,61	41,81	20,16%	0,00	0,00	0,00	165,61
Løbeafdeling	SvSo06	93,66	78,57	15,09	16,11%	0,00	0,00	-22,57	101,14
		63,86	53,57	10,29	16,11%	0,00	0,00	-7,70	61,27
Polte	SvSl07	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		137,43	101,24	36,19	26,33%	0,00	0,00	0,00	101,24
Farefolde	SvSo13	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
Folde m drægtige søer	SvSo08	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
Sum	Nudrift	1312,42	1040,89	271,53		0,00	0,00	-22,57	1063,46
	Ansøgt	2012,04	1593,59	418,45		0,00	0,00	-7,70	1601,29

Ammoniaktab pr. DE og pr. produktionsenhed

Staldnavn	Kode for staldsystem	Ammoniaktab pr. produktionsenhed (kgN/år) *	Ammoniaktab pr. DE (kgN/år)
Klimastald	SvSm05	0,13	28,43
		0,00	0,00
	SvSl02	0,00	0,00
		0,36	13,39
	SvSm01	0,00	0,00
		0,04	7,91
Løbeafdeling	SvSo06	4,60	25,17
		4,08	22,36
Polte	SvSl07	0,00	0,00
		0,67	24,85
Farefolde	SvSo13	0,00	0,00
		0,00	0,00
Folde m drægtige søer	SvSo08	0,00	0,00
		0,00	0,00

* Ammoniaktab pr. produktionsenhed er ikke type 1 og type 2 korrigeret.

Effekt af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning (miljøteknologi)

Staldnavn	Nudrift Ansøgt drift	Supplerende teknologi	Indtastet ammoniak	Driftstimer per år /	Reduceret ammoniak-
			effekt (%)	Benzoesyre (gr)	fordampning (kgN/år)
Klimastald	Ingen data				
Løbeafdeling	Ingen data				
Polte	Ingen data				
Farefolde	Ingen data				
Folde m drægtige søer	Ingen data				

Effekt af foderoptimering og antal fravænnede smågrise

Staldnavn	Kode for staldsystem	Nudrift Ansøgt drift	FE	Gram råprotein pr. FE	Gram P pr. FE	Antal fravænnede grise	Fravænningsvægt	Effekt foderoptimering
Klimastald	Ingen data							
Løbeafdeling	SvSo06	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	13,00	0,00
		Ansøgt	0,00	0,00	0,00	0,00	13,00	0,00
Polte	Ingen data							
Farefolde	SvSo13	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	13,00	0,00
		Ansøgt	0,00	0,00	0,00	0,00	13,00	0,00
Folde m drægtige søer	SvSo08	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	13,00	0,00
		Ansøgt	0,00	0,00	0,00	0,00	13,00	0,00

Effekt af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning fra lager (miljøteknologi og andel dybstrøelse direkte ud)

Lagernavn	Lager type	Nudrift Ansøgt drift	Tiltag	Indtastet emmissions effekt (%)	Andel af dybstrøelse direkte ud	Reduceret ammoniakfordampning (kgN/år)
Gyllebeholder	Flydende husdyrgødningslager	Nudrift	Ingen	0,00%	0,00	0,00
	Flydende husdyrgødningslager	Ansøgt	Ingen	0,00%	0,00	0,00
Markstak	Markstak	Nudrift	Ingen	0,00%	0,00	-23,00
	Markstak	Ansøgt	Ingen	0,00%	25,00	-8,00

Ang. BAT:

Der er ikke fastlagt BAT standardvilkår for økologiske produktioner.

Ang. det generelle ammoniakkrav:

For nogle typer dyrehold er ammoniakreduktionskravet sat til en mindre del end den generelt gældende procentsats (som er vist i tabel 1 ovenfor), eller de friholdes helt for ammoniakreduktionskravet. Årsagen er, at det for disse dyrehold ellers ikke ville være teknisk eller økonomisk muligt at overholde kravet.

Ansøgninger indsendt fra og med 15. marts 2011

Disse dyrehold friholdes for ammoniakreduktionskravet:

- Søer, smågrise og slagtesvin, som produceres økologisk
- Ænder
- Gæs
- Udegående husdyr i den periode, hvor dyrene er udegående

Haderslev Kommunes vurdering**Det generelle ammoniakreduktionskrav**

Søer, smågrise og slagtesvin, som produceres økologisk er friholdt for ammoniakreduktionskravet.

Der er stillet vilkår til fastholdelse af virkemidlet vedrørende økologisk drift.

Vejledende emissionskrav for ammoniak

Som ansøger skriver er der ikke fastlagt vejledende BAT - emissionskrav for ammoniak for økologiske svineproduktioner.

Det vejledende emissionskrav for ammoniak for en konventionel svineproduktion er beregnet til 1.412 kgN/år. Den indsendte ansøgning viser en ammoniakemission på 1.601 kgN/år. Derved er BAT niveauet for ammoniak overskredet med 189 kgN/år eller 13 %, hvis det var en konventionel svineproduktion.

De fleste dyr på husdyrbruget er udegående og tilsætning af kunstige aminosyrer er ikke tilladt i den økologiske produktion. Derfor er det vanskelig/dyrt at indføre teknikker der reducerer ammoniak emissionen fra Træhedevej 11.

På den baggrund vurderer Haderslev Kommune at det kan betragtes som BAT på Træhedevej 11: at tildele foder efter normen, at anvende gulvtyperne i staldene som beskrevet i kapitel "2.1 Dyrehold og Management" og at følge kravene i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Følgende to forhold har tillige indgået i Haderslev Kommunes vurdering af BAT niveauet på Træhedevej 11:

- Kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) er baseret på det såkaldte IPPC-direktiv. Træhedevej 11 er ikke omfattet af dette direktiv da der er for få dyr på ejendommen til at det er omfattet.

- Miljø- og fødevarerministerens besvarelse af spørgsmål nr. 46 til L 114, forslag til lov om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug af den 30. januar 2017, fremgår følgende:

”I lovforslaget fritages udegående dyr stort set fra kravet om tilladelse eller godkendelse, ligesom økologisk svineproduktion ikke er underlagt krav om anvendelse af BAT...”.

Vilkår

36) Husdyrbruget skal drives efter reglerne for økologisk jordbrugsproduktion.

2.5.4.2 Påvirkning af natur

Ansøgers tekst

- **Beskyttede naturarealer (§ 3):**

Nærmeste beskyttede naturarealer er vandhuller der ligger ca. 500 m fra ejendommen. Der ligger eng 500 m vest for ejendommen langs Immervad Å. Der ligger et overdrev 1700 m sydøst for ejendommen. Der ligger potentiel ammoniakfølsomme skove rundt om ejendommen, den nærmeste ligger ca. 100 m fra klimastalden.

Haderslev Kommunes vurdering

Beskyttede naturtyper efter Husdyrgodkendelsesloven

Husdyrgodkendelsesloven¹² og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen¹³ definerer en række kvælstoffølsomme naturtyper:

- Kategori 1 natur (§ 7, stk. 1, nr. 1) omfatter en række bestemte ammoniakfølsomme naturtyper (opremset i bekendtgørelsens bilag 3) beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder.
- Kategori 2 natur (§ 7, stk. 1, nr. 2) omfatter bestemte ammoniakfølsomme naturtyper (højmoser, lobeliesøer, samt heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha) beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder.
- Kategori 3 natur omfatter ammoniakfølsomme naturtyper (heder, moser, overdrev og skove) beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder.

Tabel 6: Ammoniakdeposition til kategoriseret natur i nærheden af anlægget

Natur-område	Afstand til anlæg	Merdeposition (kg N/ha/år)	Totaldeposition (kg N/ha/år)	Baggrundsbelastning (kg N/ha/år)	Tålegrænse (kg N/ha/år)
<i>Kategori 1</i>					
Skovområder ved Stevning Dam	>8 km NØ	-	-	Ca. 20	-
<i>Kategori 2</i>					
Moseområde ved Sjællandshus	2,2 km V	0,0	0,0		

¹² Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse mv af husdyrbrug – [LBK nr 442 af 13/05/2016](#)

¹³ Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug – [BEK nr 211 af 18/02/2017](#)

<i>Kategori 3</i>					
mose	1,6 km Ø	0,0	0,0	Ca. 20	10-20
Potentiel ammoniakfølsom skov	250 m S og V	<1	<1	Ca. 20	-

Anlæggets beliggenhed i forhold til kategoriseret natur er vist på bilag 7.

Kategori 1 natur

Den nærmeste naturtype omfattet af Husdyrgodkendelseslovens kategori 1 er skovområder ved Stevning Dam, som findes ca. 7,8 km nordøst for det ansøgte projekt. Naturområdet modtager ingen ammoniakdeposition fra det ansøgte projekt. Det vurderes på den baggrund, at rigkæret ikke vil blive påvirket væsentligt af projektet.

Der stilles derfor ingen skærpende vilkår.

Kategori 2 natur

Den nærmeste naturtype omfattet af Husdyrgodkendelseslovens kategori 2 er et højmosseareal, som findes ca. 2,2 km øst for det ansøgte projekt. Overdrevet modtager ingen ammoniakdeposition fra det ansøgte projekt. Det vurderes derfor, at overdrevets naturtilstand ikke vil ændre sig som følge af projektet.

Der stilles derfor ingen skærpende vilkår.

Kategori 3 natur

Den nærmeste naturtype omfattet af Husdyrgodkendelseslovens kategori 3 er potentielt ammoniakfølsomme skove omkring ejendommen. Den nærmeste findes ca. 250 m syd og vest for anlægget. Ud fra ammoniakberegninger i husdyrgodkendelse.dk estimeres det, at skovområderne vil få en øget deposition på langt under 1 kg N/ha/år som følge af projektet. Derfor foretager Haderslev Kommune ikke en yderligere vurdering af hvorvidt skovområderne er ammoniakfølsomme eller ej jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens¹⁴ kriterier. Der findes desuden en kategori 3 mose ca. 1,6 km vest for anlægget, som ikke modtager nogen mer- eller totaldeposition fra anlægget. Se tabel 1.

Da kategori 3 naturområderne modtager en merdeposition på mindre end 1 kg N/ha/år er husdyrgodkendelseslovens krav overholdt. Det vurderes på den baggrund, at områdernes tilstand ikke vil ændre sig som følge af det ansøgte projekt.

Der stilles derfor ingen skærpende vilkår.

Beskyttede naturtyper efter naturbeskyttelsesloven

Naturbeskyttelseslovens¹⁵ § 3 omfatter søer større end 100 m², udpegede vandløb, heder, moser, strandenge, strandsumpe, ferske enge og biologiske overdrev. Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af arealer, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Denne forpligtelse påhviler til en hver tid ejeren af arealet. I følge Husdyrgodkendelseslovens¹⁶ § 23

¹⁴ Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug – [BEK nr 211 af 18/02/2017](#)

¹⁵ Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse – [LBK nr. 121 af 26/01/2017](#)

¹⁶ Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse mv af husdyrbrug – [LBK nr 442 af 13/05/2016](#)

skal kommunen i sin vurdering varetage hensynet til natur, der er beskyttet mod tilstandsændringer.

Tabel 7: Ammoniakdeposition til § 3 natur i nærheden af anlægget

Natur-område	Afstand til anlæg	Merdeposition (kg N/ha/år)	Totaldeposition (kg N/ha/år)	Baggrundsbelastning (kg N/ha/år)	Tålegrænse (kg N/ha/år)
Eng	Ca. 600 m SV	0,1	0,2	Ca. 20	10-25
Sø	Ca. 500 m N	-	-	Ca. 20	-

Anlæggets beliggenhed i forhold til § 3 natur er vist på bilag 8.

De nærmest beliggende § 3 beskyttede naturområder, som ikke er kategoriseret natur, er hhv. en sø, som findes ca. 500 m nord for anlægget og en eng langs Gelså, som findes ca. 600 m syd og vest for anlægget. Se ovenstående tabel 2. Naturområderne estimeres til at modtage en øget ammoniakdeposition på langt under 1 kg ud fra depositionsregningerne i ansøgningsystemet. Se ovenstående tabel 2. Ifølge DMU notat af 26/06 2005 er der ingen målbar ændring af § 3 natur ved en afsætning af ammoniak på mindre end ca. 1 kg N/ha/år. Det vurderes på den baggrund, at søens og engens tilstand ikke vil ændre sig som følge af det ansøgte projekt på Træhedevej 11.

Der stilles derfor ingen skærpende vilkår.

Beskyttede naturtyper og arter efter habitatbekendtgørelsen

Habitatbekendtgørelsen¹⁷ udpeger en række internationale naturbeskyttelsesområder. De internationale naturbeskyttelsesområder kaldes Ramsarområder, Fuglebeskyttelsesområder og Habitatområder alt efter, om de er beskyttet efter Ramsarkonventionen eller efter EU's fuglebeskyttelses- og habitatdirektiver, og de tre typer områder går under fællesbetegnelsen Natura 2000-områder. Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte naturtyper og i Danmark hjemmehørende arter. De udpegede arter omtales normalt som bilag IV-arter, fordi de er opført på habitatdirektivets bilag IV. Ifølge Habitatbekendtgørelsen er kommunen forpligtet til at lave en række vurderinger i forhold til Natura 2000-områderne og bilag IV-arterne, før den kan udstede en miljøgodkendelse efter Husdyrgodkendelsesloven:

§ 7, stk. 1: Kommunen skal foretage en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt

§ 11, stk. 1: Der kan ikke gives tilladelse, dispensation, godkendelse mv., hvis det ansøgte kan:

- *beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a)*
- *ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b i alle livsstadier*

¹⁷ Bekendtgørelse om udpegnings og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter – [BEK nr 926 af 27/06/2016](#)

Tabel 3: Natura 2000-område i nærheden af anlægget

Natura 2000-område	Afstand til anlæg
<i>Pamhule Skov og Stevning Dam</i>	Ca. 8 km

Natura 2000

Anlæggets beliggenhed i forhold til Natura 2000-områder er vist på bilag 13.

Det nærmest beliggende Natura 2000-område er nr. 92 Pamhule Skov og Stevning Dam, som omfatter habitatområde nr. 81 og fuglebeskyttelsesområde nr. 59. Natura 2000-området findes ca. 8.8 km sydøst for anlægget. Se tabel 3.

For habitatområder og fuglebeskyttelsesområder er beskyttelsen baseret på en række arter og naturtyper. Listen over disse arter og naturtyper kaldes områdets udpegningsgrundlag.

Natura 2000 området ligger så langt fra det ansøgte projekt at projektet ikke kan have nogen indflydelse på området eller dets udpegningsgrundlag.

Bilag IV arter

Anlæggets beliggenhed i forhold til registrerede bilag IV-arter er vist på bilag 13. De potentielt forekommende bilag IV-arter i Haderslev Kommune er beskrevet i bilag 14.

I det følgende vurderes forekomsten af bilag IV arter, med naturligt udbredelsesområde i nærheden af anlægget.

Padder

Følgende bilag IV-padder har i henhold til faglig rapport nr. 635 naturligt udbredelsesområde i Haderslev Kommune: Spidssnudet frø, løgfrø, løvfrø, strandtudse og stor vandsalamander.

Ifølge Danmarks indberetning til EU¹⁸ er bilag IV-padderne, som har naturligt udbredelsesområde i Haderslev Kommune, præget af tilbagegang, og bevaringsstatus er generelt vurderet som ugunstig eller usikker. Undtagelser herfra er dog bestandene af spidssnudet frø i den vestlige del af kommunen samt bestanden af stor vandsalamander i den østlige del af kommunen, som vurderes at have gunstig bevaringsstatus. Forurening af søer udgør en trussel mod alle de nævnte arter, ligesom pesticider og næringsstoffer truer flere arter.

I området omkring anlægget findes der kun få naturlige mindre søer og der er ingen padderegistreringer i nærheden. Ingen af søerne i området omkring anlægget vil som følge af projektet blive påvirket af en væsentlig merdeposition eller totaldeposition af ammoniak. Ifølge DMU notat af 26/06 2005 er der ingen målbar ændring af § 3 natur ved en afsætning af ammoniak på mindre end ca. 1 kg N/ha/år. Derfor vurderer Haderslev Kommune, at yngle- og rasteområder for bilag IV-padder ikke vil blive beskadiget eller ødelagt af ammoniak fra anlægget.

Andre bilag IV-arter

Udover paddearter kan der også jf. Håndbog om bilag IV arter findes flere arter af flagermus, samt markfirben og odder i området omkring ejendommen. Projektområdet ligger derimod

¹⁸ EIONET, European Centre on Biological Diversity - [Speciesreport](#)

ikke indenfor birkemusens, snæblens eller marsvinets udbredelsesområde. Birkemus registrerede udbredelsesområde findes midt i Haderslev Kommune, mens snæbel findes i nogle af de vestvendte vandløbssystemer og marsvin findes i Lillebælt.

Markfirbenets levevilkår og dermed udbredelsesområde vil kunne påvirkes af projekter, som indebærer opdyrkning af tidligere udyrkede arealer. Ligeledes vil projekter som påvirker sten- og jorddiger samt levende hegn kunne påvirke arternes yngle- og rasteområder. Projekter som berører bygninger, skove, levende hegn og gamle træer kan evt. påvirke raste- og yngleområder for flagermus.

Da projektet ikke indebærer ændring på de ikke opdyrkede arealer, ændring af jord- og stendiger, vandløb, levende hegn, fældning af gamle træer eller nedrivning af ældre bygninger eller i øvrigt ændrer på forhold, som ville kunne fungere som yngle- eller rasteområde for flagermus, markfirben eller odder. Derfor vurderer Haderslev Kommune, at yngle- og rasteområder for de nævnte bilag IV-arter ikke vil blive beskadiget eller ødelagt, som følge af de ansøgte ændringer på ejendommen.

Samlet set vurderes ammoniakdeposition fra anlægget i det ansøgte projekt ikke at udgøre en væsentlig påvirkning af de nærmeste Natura 2000-områders udpegningsgrundlag. Ligeledes vurderes det, at ammoniakdeposition eller øvrige ansøgte ændringer ikke vil skade arter opført på habitatdirektivets bilag IV. Påvirkningen fra anlæggets ammoniakdeposition er dermed i overensstemmelse med habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 1 samt § 11, stk. 1, og kræver ikke udarbejdelse af konsekvensvurdering efter habitatbekendtgørelsen regler herom.

3 Arealerne

Med den ændrede husdyrbruglov, som Folketinget vedtog den 23. februar 2017, er der lavet om på reglerne om godkendelse og tilladelse af husdyrbrug.

Miljøstyrelsen har den 2. marts 2017 i et notat "Fakta om den ændrede husdyrbruglov" udsendt en vejledning af vejledningen fremgår følgende:

"Loven træder i kraft den 1. august 2017, dog træder dele af loven i kraft den 2. marts 2017. Den 1. august 2017 bortfalder afgørelser og vilkår om udbringning af husdyrgødning på arealerne, og de afløses af den nye generelle arealregulering. Loven indebærer samtidig, at kommunerne fra den 2. marts 2017 skal ophøre med at træffe afgørelse om arealvilkår...". Haderslev Kommune har på den baggrund ikke stillet traditionelle vilkår til arealerne i denne afgørelse.

Svinehytterne sidestilles dog med et staldanlæg og de flyttes rundt på foldarealet. Haderslev Kommune finder på den baggrund at det er nødvendigt at stille vilkår der sikrer at svineholdet kan praktiseres med en acceptabel miljøpåvirkning. Der stilles derfor vilkår om at produktionen af de udendørs grise skal drives i overensstemmelse med Landbrugets byggeblad om indretning og drift af udendørs sohold¹⁹, se bilag 6.

Det gøres opmærksomt på at byggebladet kan tilbagekaldes af Miljøstyrelsen på et vilkårligt tidspunkt. Tilbagekaldelse sker ved at Byggebladet annulleres, og dette meddeles kommuner og landbrugets konsulenttjeneste.

Såfremt et Byggeblad annulleres, skal anlæg, der er etableret under hensyn til dette, inden for en i tilbagekaldelsesskrivelsen nærmere fastsat tidsfrist indrettes i overensstemmelse med de regler, der erstatter Byggebladet.

3.1 Markoplysninger

I dette afsnit oplyses der om en række generelle forhold om driften af husdyrbrugets udbringningsarealer, og i tabellerne vises oplysninger om de enkelte marker, som udgør udbringningsarealet. Oplysningerne er grundlaget for beregninger af nitratudvaskning og fosforoverskud samt kommunens vurdering af miljøpåvirkningen.

¹⁹ Landbrugets Byggeblade. "Vejledning vedrørende indretning og drift af udendørs sohold". Arkiv nr. 95.03-02. Udgivet Januar 1993. Revideret Dec. 2014. Byggebladet er godkendt af Miljøstyrelsen, jævnfør Bekendtgørelse om erhvervs-mæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., nr. 853 af 30. juni 2014, § 39

Ansøgers tekst

Udbringingsarealer

Navn	Ha	Drænet	Jb.Type	Vandet	Sæd- skifte	Ref. Sæd- skifte	N-kl. 0(ha)	N-kl. 1(ha)	N-kl. 2(ha)	N-kl. 3(ha)	G.vand (ha)	P-kl. 0(ha)	P-kl. 1(ha)	P-kl. 2(ha)	P-kl. 3(ha)
Obj-232	# 8,29	Nej	JB1	Nej	K2	K2	8,29	0,00	0,00	0,00	0,00	8,29	0,00	0,00	0,00
Obj-233	# 4,96	Nej	JB1	Nej	K2	K2	4,96	0,00	0,00	0,00	4,77	4,96	0,00	0,00	0,00
Obj-234	# 5,02	Nej	JB1	Nej	K2	K2	5,02	0,00	0,00	0,00	1,30	5,02	0,00	0,00	0,00
Obj-236	# 0,25	Nej	JB1	Nej	K2	K2	0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,00	0,00	0,00
Obj x	10,97	Nej	JB1	Nej	S1	K2	10,97	0,00	0,00	0,00	0,00	10,97	0,00	0,00	0,00
Total	29,49						29,49	0,00	0,00	0,00	6,06	29,49	0,00	0,00	0,00

Marker markeret med # er manuelt udpeget til at indgå i beregning af overfladeudvaskning svarende til et plantebrug.

Haderslev Kommunes vurdering

Til selve svineholdet hører kun "Foldarealer med svin", med et samlet areal på 29,49 ha. Der afsættes gødning fra 41,29 DE svin i "foldene". Dermed afsættes der gennemsnitligt husdyrgødning svarende til 1,4 DE/ha i "foldene". I kapitel 3.8 "Gener fra folde og udbringning" er der redegjort for gældende regler vedrørende afstand fra folde til skel og nabobeboelse.

Der stilles vilkår om, at dyreholdet altid skal drives efter jf. Landbrugets byggeblad om indretning og drift af udendørs sohold.

Flytning af hytter og foderpladser

For at sikre et ensartet græsdekke og en jævn fordeling af husdyrgødningen skal foderpladser/foderautomater samt hytter flyttes mindst én gang hver anden måned. Der skal foreligge en skitse (årsplan) for flytningen af foder-pladser og hytter, som kan forevises i forbindelse med landbrugstilsyn. I farefolde skal både hytter og foderpladser/foderautomater flyttes efter hver fravæning.

I perioder med store nedbørsmængder, kan det være nødvendigt at flytte foderpladser/foderautomater og hytter oftere. Flytningen skal foretages systematisk således, at gødningen fordeles jævnt på hele arealet. Dette fastholdes med vilkår.

Krav til græsbevoksning/ Sædskifte og efterafgrøder

Det er oplyst, at der anvendes reference sædskifte og der anvendes en reduceret kvælstofnorm på 100 %, da husdyrbruget drives som et økologisk svinebrug.

Arealer til udendørs sohold skal være dækket af en effektiv græsbevoksning. Undtaget herfra er mindre arealer omkring sølehuller.

For at forhindre at græsdekket opdeles og ødelægges, skal der enten anvendes næseringe til søerne, foretages hyppige flytninger af folden eller anvendes et betydeligt større areal til soholdet end det beregnede minimumsareal. Såfremt kommunen ved tilsyn konstaterer, at hyppige flytninger af folden eller større arealer ikke har været tilstrækkeligt til at sikre en effektiv græsbevoksning, kan kommunen indskærpe, at næseringe skal anvendes.

Græsarealer med udendørs sohold skal pløjes eller omlægges om foråret.

Vandløb, randzoner og skrånende arealer

Arealer til udendørs sohold skal være af en sådan beskaffenhed, at der ikke er fare for, at den afsatte gødning og urin strømmer til søer eller vandløb ved tøbrud eller regnskyl (frossen jord).

Arealer med mere end 6 graders hældning mod vandløb er vist på bilag 10.

Der er i husdyrgødningsbekendtgørelsen²⁰ forbud mod udbringning af flydende husdyrgødning i en bræmme på 20 til vandløb, hvor terrænet hælder mere end 6 grader, medmindre det nedfældes i parallel retning i forhold til vandløbet.

Haderslev Kommune har konstateret, at der ikke i udbringningsarealerne indgår arealer der hælder mere end 6 grader og ligger i en afstand der er mindre end 20 m fra vandløb.

Fredede fortidsminder, sten- og jorddiger, fredede områder

På fortidsminder og inden for en afstand af 2 m fra dem må der ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes med videre. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af sten- og jorddiger. Indenfor fredede områder skal fredningsafgørelsen overholdes.

Arealernes beliggenhed i forhold til fredede fortidsminder, 100 m beskyttelseslinje, sten- og jorddiger og fredede områder er vist på bilag 11.

Der findes ikke fredede fortidsminder eller sten- og jorddiger i tilknytning til anlægget eller på foldareal.

Når det gælder foldene vurderer Haderslev Kommune, at kommunerne fra den 2. marts 2017 skal ophøre med at træffe afgørelse om arealvilkår...”, se nærmere begrundelse i kapitel ”3 Arealerne”. Haderslev Kommune gør dog opmærksom på, at hegn og hytter ligger inden for fortidsmindebeskyttelseslinjerne, til en rundhøj og et befæstningsanlæg. Fortidsmindebeskyttelseslinjen håndteres efter anden lovgivning og er ikke omfattet af denne miljøgodkendelse. Haderslev Kommune gør opmærksom på, at der kan være behov for at søge en dispensation og opnå en dispensation til at etablere hegn og hytter indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen.

Der findes ikke fredede områder direkte på markarealet og Haderslev Kommune vurderer, at det ansøgte projekt ikke medfører ændringer i fredede områder.

Sten- og jorddiger beskyttes på grund af historisk værdi, landskabelig værdi og/eller biologisk værdi. Haderslev Kommune vurderer, at det ansøgte projekt ikke medfører ændringer af beskyttede sten- og jorddiger.

Vilkår

37) Produktionen af de udendørs grise skal drives i overensstemmelse med Landbrugets byggeblad om indretning og drift af udendørs sohold²¹.

²⁰ Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage mv – [BEK nr 1324 af 15/11/2016](#)

²¹ Landbrugets Byggeblade. ”Vejledning vedrørende indretning og drift af udendørs sohold”. Arkiv nr. 95.03-02. Udgivet Januar 1993. Revideret Dec. 2014.

3.2 Zink og kobber

Haderslev Kommunes vurdering

Zink

I gødningen der udbringes på ejendommens arealer stammer $(13,84 \text{ DE smågrise}/180 \text{ DE svin}) \times 100 = 7,7 \%$ af gyllen fra smågrise. På den baggrund vurderes det at kravet om, at maksimalt 40 % af den udbragte mængde husdyrgødning må være husdyrgødning fra behandlede svin (smågrise), er overholdt.

Kobber

På nuværende tidspunkt og med den nuværende viden er problemerne med kobber ikke større end, at de kan håndteres gennem den generelle regulering i forhold til grænseværdier for indhold af kobber i foderet.

3.3 Ammoniak fra udbringning og folde

I dette afsnit gøres der rede for påvirkning af natur som følge af ammoniakfordampning fra udbringning af husdyrgødning.

Ansøgers tekst

Husdyrgødningen afsættes til biogas.

Haderslev Kommunes vurdering

Græsningsarealer

Der etableres folde til drægtige søer og farefolde omkring anlægget med klimastalden. Foldene ligger ikke op til beskyttet natur jf. naturbeskyttelsesloven. Derimod findes der pot. ammoniak følsomme skove, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, op til nogen af foldarealerne.

Haderslev kommune vurderer, at de græssende dyr ikke vil påvirke skovarealerne, idet arealerne hidtil har været udbringningsareal og idet skovene i øvrigt ikke vurderes at være følsomme overfor ammoniak.

Udbringning af husdyrgødning

Udbringning af husdyrgødning kan føre til tilstandsændringer på tilstødende naturarealer. Påvirkningen kan dels ske ved merdeposition af ammoniak på særligt kvælstoffølsomme naturarealer, dels ved afdrift, erosion og udvaskning af næringsstoffer.

Da al husdyrgødning afsættes til biogas har kommunen ikke vurderet på ammoniak fra udbringning i forhold til beskyttede naturtyper, Natura 2000 eller bilag IV arter.

3.4 Gener fra folde og udbringning

I dette afsnit beskrives de gener der kan være forbundet med udbringning af husdyrgødning og det vurderes hvorledes disse kan minimeres.

Haderslev Kommunes vurdering

Haderslev Kommune vurderer, at idet husdyrgødningsbekendtgørelsen overholdes vil der ikke være væsentlige gener forbundet med udbringning af husdyrgødning.

I den sammenhæng gøres der opmærksomt på § 7 stk. 3-5 i Husdyrgødningsbekendtgørelsen²² der fastslår at, husdyrbrug for mere end 15 dyreenheder, som har folde til svin fra 35 kilo, og hvor der i folden er plads til mere end 15 svin, skal

²² Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage mv. – [BEK nr 1324 af 15/11/2016](#)

placeres i en afstand af mindst 100 meter til nabobeboelse. Folde må dog placeres på arealer, hvor der er over 50 meter til nærmeste naboskel til en matrikel med en beboelse. Afstandene måles fra foldens kant til nærmeste punkt til skel eller nabobeboelse. Afstandskravene kan fraviges, hvis naboer beliggende inden for de angivne afstande skriftligt tillader dette og fremsender erklæring herom til kommunalbestyrelsen.

Eventuelle lugt- og støjgener i forbindelse med udendørs sohold er primært knyttet til foderpladser og foderautomater. Derfor anbefales det, at foderpladser og foderautomater arrangeres således, at de er placeret med størst mulig afstand til nabobeboelser

Det er indgået i kommunens vurdering at al husdyrgødning, der ikke afsættes i foldene afsættes til biogas.

4 Bilag

Bilag 1 – Grundlag for vilkår og lovgivning.....	47
Bilag 2 – Oversigt over vilkår	49
Bilag 3 – Oversigtskort over vejledende lugtkonsekvenszone samt besætningsområde/ foldarealer/græsningsarealer	52
Bilag 4a – Oversigtskort over anlæg	53
Bilag 4b – Oversigtskort over udbringningsarealer	54
Bilag 5 – Kapacitetserklæring.....	55
Bilag 6 – Landbrugets byggeblad om indretning og drift af udendørs sohold.....	57
Bilag 7 – Kort over kategori 1, 2 og 3natur ved anlæg af folde	63
Bilag 8 – Kort over § 3 natur ved anlæg og folde	64
Bilag 9 – Kort over næringsstoffølsomme områder/arealer.....	65
Bilag 10 – Kort over vandløb og skrånende arealer	66
Bilag 11 – Kort over fortidsminder, sten og jorddiger og fredede områder	67
Bilag 12 – Kort over søplande.....	68
Bilag 13 - Kort over Natura 2000 og Bilag IV forekomster.....	69
Bilag 14 – Potentielle bilag IV arter.....	70
Bilag 15 - Ansøgningen	73

Bilag 1 – Grundlag for vilkår og lovgivning

Gældende lovgivning og generelle regler for driften af landbrugsejendommen og håndtering af diverse produkter anvendt på ejendommen skal være kendte og skal følges af husdyrbruget.

Godkendelsens vilkår er meddelt med baggrund i kommunens vurderinger og følgende af Miljøstyrelsens love, bekendtgørelser, vejledninger og orienteringer:

- Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug – [LOV nr. 1572 af 20/12/2006](#)
- Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug – [LBK nr. 442 af 13/05/2016](#) (Husdyrgodkendelsesloven).
- Vejledning 2006 om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug
- Vejledning nr. 2/2001 Luftvejledningen
- Vejledning nr. 5/1984 Ekstern støj fra virksomheder
- Vejledning nr. 6/1984 Måling af ekstern støj fra virksomheder
- Vejledning nr. 6/1997 om kontrol af gyllebeholdere
- Vejledning om logbog for beholdere med flydende husdyrgødning
- Vejledning nr. 7/1993 om Erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.m.
- Vejledning nr. 3/1994 om tilsyn med landbrug
- Vejledning nr. 12/1992 Om håndhævelse af Miljøbeskyttelsesloven
- "Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde" udgivet af FMK

Lovgivning

Udover vilkårene i denne miljøgodkendelse er husdyrbruget underlagt de til enhver tid gældende bestemmelser i gældende love og bekendtgørelser. Nedenstående liste giver et overblik over gældende lovgivning på afgørelsestidspunktet, samt relevante regulativer og planer, som husdyrbruget endvidere er underlagt. Populærtitler som anvendes i miljøgodkendelsen er angivet i parentes.

- Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug – [LOV nr. 1572 af 20/12/2006](#)
- Lov om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse, lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og forskellige andre love - [LOV nr 204 af 28/02/2017](#)
- Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug – [LBK nr. 442 af 13/05/2016](#) (Husdyrgodkendelsesloven).
- Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse - [BEK nr. 1317 af 19/11/2015](#) (Miljøbeskyttelsesloven)
- Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse - [LBK nr. 121 af 26/01/2017](#) (Naturbeskyttelsesloven)
- Bekendtgørelse af lov om vandløb – [LBK nr 127 af 26/01/2017](#) (Vandløbsloven)
- Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug – [BEK nr 211 af 18/02/2017](#)
- Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. – [BEK nr 1324 af 15/11/2016](#) (Husdyrgødningsbekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse om affald – [BEK nr 1309 af 18/12/2012](#) (Affaldsbekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse om kontrol af beholdere for flydende husdyrgødning, ensilagesaft eller spildevand – [BEK nr. 1322 af 14/12/2012](#)

Haderslev

- Bekendtgørelse om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines – [BEK nr. 1611 af 10/12/2015](#) (Olietanksbekendtgørelsen)
- Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter – [BEK nr. 188 af 26/02/2016](#)
- Bekendtgørelse af museumsloven – [LBK nr 358 af 08/04/2014](#) (Museumsloven)
- Regulativ for erhvervsaffald, Haderslev Kommune af 14/06/2012. Regulativ og yderligere oplysninger kan findes på www.haderslev.dk -> Erhverv -> Erhvervsaffald ([Regulativ for erhvervsaffald](#))
- Kommuneplan 2013, Haderslev Kommune. Kommuneplanen kan finde på kommuneplan2013.haderslev.dk
- Regionplan 2005-2016, Sønderjyllands Amt. Regionplanen der i dag er ophævet til landsplandirektiv kan findes på [Erhvervsstyrelsens hjemmeside](#).

Bilag 2 – Oversigt over vilkår

- 1) Godkendelsen gives på vilkår af, at projektet gennemføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet.
- 2) Miljøgodkendelsen bortfalder, hvis byggeri/anlægsarbejder ikke er sat i gang inden to år fra denne afgørelse meddeles. Det anses for tilstrækkeligt, at der inden fristens udløb er indgået en retligt bindende aftale med relevante håndværkere eller entreprenører om udførelse af bygge- og anlægsarbejdet, herunder et tidspunkt for udførelsen. Det er tillige en forudsætning for overholdelse af fristen, at den udnyttelse, der er påbegyndt inden fristens udløb, fortsættes og færdiggøres i et rimeligt tempo og normalt skal være afsluttet inden for et år efter fristens udløb. Et påbegyndt byggeri kan således ikke afbrydes i en længere periode og derefter genoptages. I så fald vil godkendelsen bortfalde.
- 3) Ophør af husdyrbruget skal meddeles til Haderslev Kommune.
- 4) Ved husdyrbrugets ophør fjernes tilbageværende husdyrgødning, ejendommen ryddes for affald, døde dyr, spildevand, foder mv.
- 5) Ejendommens bygninger skal rengøres.
- 6) De mobile hytter skal fjernes fra ejendommen, når produktionen med brug af hytter ophører.
- 7) Gyllebeholder, der er opført uden tilknytning til de øvrige bygninger, skal fjernes.
- 8) Den årlige produktion på husdyrbruget må ikke overstige 240 søer, 7200 smågrise (7,3 til 13 kg), 6000 smågrise (13-31 kg) og 3650 svin/polte (31-110 kg), svarende til 182,73 DE, efter nugældende dyreenhedsberegninger.'
- 9) Klimastalden skal etableres med delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv til slagtesvinene og som toklimastald med delvis spaltegulv til smågrisene.
- 10) Poltestalden skal etableres med dybstrøelse.
- 11) Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften.
- 12) Beredskabsplanen skal revurderes en gang årligt og påføres med dato for revision.
- 13) "Nærved uheld" skal registreres, og der skal udarbejdes en procedure med henblik på at forebygge situationen fremover.
- 14) Overdækningen på løbegården skal matche de farver og materialer det eksisterende tag har.
- 15) Hytterne skal fremstå i sædvanlige byggematerialer og med jordfarvede, ikke-reflekterende overflader.
- 16) Højden på hytterne må højst være 2,5 m.
- 17) Grundarealet på hytter, der kun indeholder en stiplads til søer eller slagtesvin, må højst være 10 m².

- 18) Det samlede grundareal må højst være 40 m², når hytterne indeholder flere stipladser, bygges sammen eller opstilles samlet.
- 19) Hytterne skal have samme udformning og placeres i enkle mønstre. Dette krav kan dog fraviges, i det omfang hensynet til en hensigtsmæssig fordeling af gødningen gør det nødvendigt.
- 20) Der skal foretages en årlig opgørelse af forbruget af henholdsvis el og olie, der medgår til stalde og folde. Forbruget skal registreres i en driftsjournal. Driftsjournalen skal opbevares i fem år og skal fremvises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 21) Stiger husdyrbrugets energiforbrug utilsigtet, så skal der i forbindelse med tilsyn fremlægges virkemidler til nedbringelse af energiforbruget. Finansieringen af processen med at finde og efterfølgende implementere disse virkemidler påhviler husdyrbruget.
- 22) Vandforbruget, der medgår direkte i husdyrproduktionen, såsom dyrenes drikkevand og vask af stalde skal registreres i en driftsjournal. Driftsjournalen skal opbevares i fem år og skal fremvises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 23) Stiger husdyrbrugets vandforbrug utilsigtet, så skal der i forbindelse med tilsyn fremlægges virkemidler til nedbringelse af forbruget. Processen med at finde og efterfølgende implementere disse virkemidler finansieres af husdyrbruget.
- 24) Såfremt der efter Haderslev Kommunes vurdering opstår væsentlige lugtgener, som vurderes at være væsentligt større end det, der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan Haderslev Kommune meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres et projekt med foranstaltninger, som minimerer generne.
- 25) Den eksterne støjbelastning fra landbrugsdriften på ejendommens bygningsparcel, herunder fra stalden og gyllebeholderen, må i intet punkt – målt på nærmeste naboejendom med tilhørende udendørs arealer i tilknytning til boligen – overstige nedenstående værdier. De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lydniveauer i dB(A).

Mandag-Fredag kl. 07-18 8 timer (reference) 55 dB(A)

Lørdag kl. 07-14 8 timer (reference) 55 dB(A)

Lørdag kl. 14-18 8 timer (reference) 45 dB(A)

Søn- og helligdage kl. 07-18 8 timer (reference) 45 dB(A)

Alle dage kl. 18-22 1 timer (reference) 45 dB(A)

Alle dage kl. 22-07 0,5 timer (reference) 40 dB(A)

Spidsværdi kl. 22-07 - 55 dB(A)

- 26) Hvis kommunen finder det nødvendigt, skal ejer for egen regning lade udføre støjmålinger og/eller -beregninger af støjen fra husdyrbruget for at dokumentere, at støjgrænserne i vilkår 25) er overholdt. Hvis grænserne konstateres overholdt, kan der højst pålægges ejer at få foretaget én støjmåling og eller -beregning om året. Målingerne/beregningerne skal udføres og rapporteres som "Miljømåling – ekstern støj" af en enhed, som er optaget på Miljøstyrelsens liste over godkendte laboratorier. Virksomhedens støj skal dokumenteres ved måling eller efter gældende vejledninger fra Miljøstyrelsen, pt. Nr. 6/1984 om Måling af ekstern støj og nr. 5/1993 om Beregning af ekstern støj fra virksomheder. Målingerne/beregningerne skal foretages på/for de mest

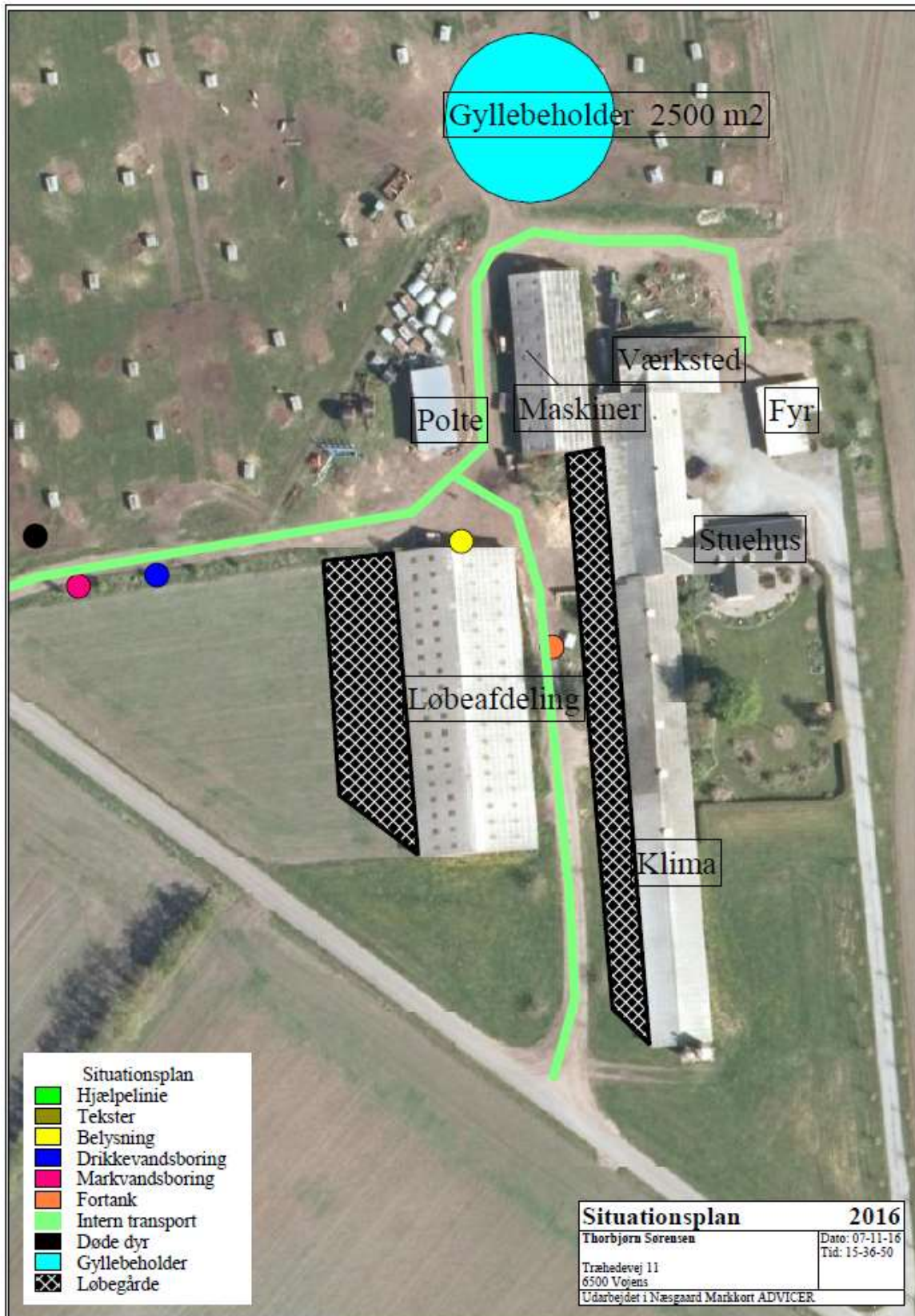
støjbelastede områder udenfor virksomhedens grund og under de mest støjbelastede driftsforhold - eller efter anden aftale med kommunen.

- 27) Udendørs pladsbelysning skal forsynes med bevægelsessensorer, der sikrer, at lyset kun er tændt i op til en halv time ad gangen eller så længe der arbejdes på pladsen.
- 28) Udendørs belysning og lys fra stalde skal afskærmes, således at der ikke opstår væsentlige lysgener for omkringboende. Det er tilsynsmyndigheden, der afgør om en lyskilde medfører væsentlige lysgener for omkringboende.
- 29) På ejendommen skal der foretages en effektiv fluebekæmpelse og forebyggende foranstaltninger mod fluer. Fluebekæmpelse skal som minimum ske i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Skadedyrslaboratoriet.
- 30) Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning m.v.
- 31) Stalde, lagre og andre anlæg holdes i forsvarlig rottesikret stand, m.v. med henblik på at forhindre gode levemuligheder for rotter.
- 32) Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal. Dette vurderes af tilsynsmyndigheden.
- 33) Fodersiloer skal indrettes således at støvgener i forbindelse med indblæsning undgås.
- 34) Arealer, hvor der sker påfyldning af gylle til gyllebeholder, skal befæstes. Ved befæstet areal forstås, et areal, der er befæstet med et for fugtighed vanskeligt gennemtrængeligt materiale, der kan modstå påvirkningerne fra køretøjer og vogne ved fyldning og tømning. Befæstet areal kan undgås, hvis der anvendes traktor med sugeanordning.
- 35) Olietanke til diesel- eller fyringsolie skal til enhver tid stå overdækket på befæstet areal uden afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand, således at spild kan observeres og opsamles med kattegrus eller andet olieabsorberende materiale.
- 36) Husdyrbruget skal drives efter reglerne for økologisk jordbrugsproduktion.
- 37) Produktionen af de udendørs grise skal drives i overensstemmelse med Landbrugets byggeblad om indretning og drift af udendørs sohold.

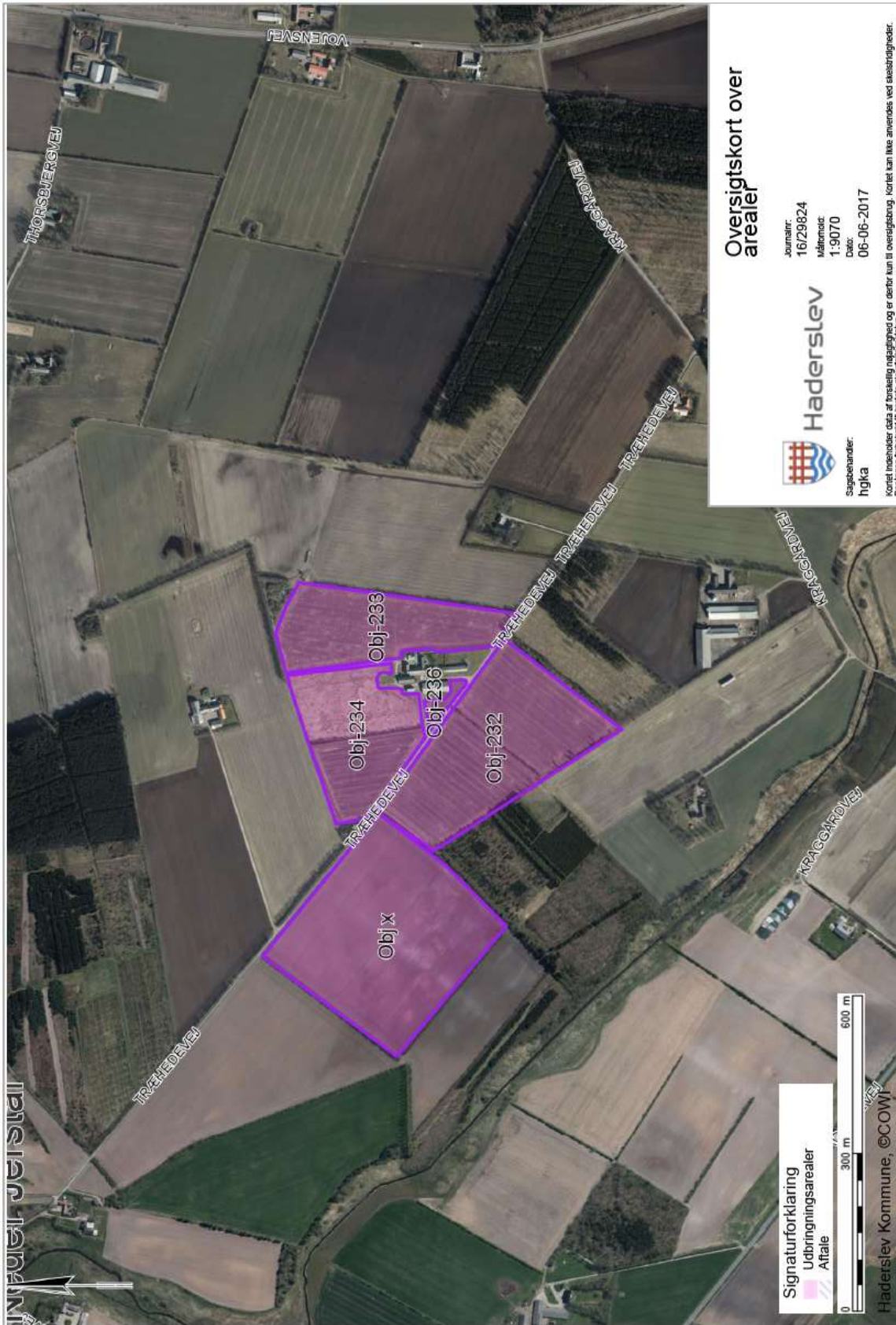

Bilag 4a – Oversigtskort over anlæg

Bilag 4b - Oversigtskort over udbringingsarealer

Oversigtskort over arealer

Journ.nr.: 16/29824
Målestok: 1:9070
Dato: 06-06-2017

Sagsbehandler:
hgka

Kortet indeholder data af forskellig nøjagtighed og er derfor kun til orientering, kortet kan ikke anvendes ved sætstrøgninger. Der tages forbehold for kortets ajourføringsstatus.

Bilag 5 - Kapacitetserklæring

Kapacitetserklæring

Til brug i forbindelse med miljøansøgning

For

Thorbjørn Sørensen
Træhedevej 11
6500 Vojens
Tlf

Af

Birgitte Madsen
Billundvej 3
6500 Vojens
Tlf: 73202600

Kapacitet for planlagt produktion

Gyllelagre	Kapacitet
1 Ny gyllebeholder	2500
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
Samlet gyllekapacitet i tons	2500

Lagre til fast gødning	Kapacitet
1 Markstak/container	50
2	
3	
4	
5	
Samlet kapacitet i tons	50

Evt. kommentarer:

Den udførte beregning er foretaget ud fra de officielle normtal for produktion af gødning. I praksis kan det på visse lokaliteter, af hensyn til en optimal udnyttelse af næringsstofferne og evt. fremtidige behov, være formålstmæssigt med en kapacitet, der overstiger de lovmæssige krav.

Planlagt produktion

	Dyrehold	Antal	Normproduktion ton/år	Lager	
				Dybstrøelse	Gylle
1	Søer, løbe/drægtig	320	0		0
2	Søer, fare	320	0		0
3	Grise	3000	0,1056		316,8
4	Slagtesvin	3000	0,54		1620
5					0
6					0
7					0
8					0
9					0
10					0
	Dyrehold til dybstrøelse				
1	Søer, løbe/drægtig	320	0,178	56,96	
2	Søer, fare	320	0	0	
3	Polte	200	0,17	34	
4				0	
5				0	
		Enheder	Normproduktion ton/år		
	Tilførsel af vand				
1	Regn på løbegårde	1200	0,7		840
2					0
3					0
4					0
5					0

Opbevaringskapacitet

			Dybstrøelse	Gylle
	Samlet tilledning til lagre	ton/år	90,96	2776,8
	Produktion pr. måned	ton	7,58	231,4
	Opbevaringskapacitet	måneder	6,6	10,8

Bilag 6 – Landbrugets byggeblad om indretning og drift af udendørs sohold

Landbrugets Byggeblade

Bygninger • Teknik • Miljø

Love og vedtægter

Love og vedtægter vedr. miljø

Vejledning vedrørende indretning og drift af udendørs sohold

Arkiv nr. 95.03-02

Udgivet Januar 1993

Revideret Dec. 2014

Side 1 af 6

Indretning og drift af udendørs sohold

Formål

Formålet med byggebladet er at sikre, at udendørs sohold kan praktiseres med en acceptabel miljøpåvirkning.

Udendørs sohold adskiller sig fra traditionelt indendørs sohold ved, at dyrene fodres på marken, og gødning og urin afsættes på arealet over hele året. Dermed fraviges de generelle krav om opsamling af gødning og urin i Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage mv. Dette byggeblad beskriver reglerne for dyretæthed, placering af hytter, sølehuller og foderpladser samt sædskifte og dyrkningspraksis i markdriften. Byggebladet beskriver også en række anbefalinger til brug for opfyldelse af krav i Byggebladet.

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N. Tlf.: 8740 5000 – www.vfl.dk

- Godkendelse** Byggebladet er godkendt af Miljøstyrelsen, jævnfør Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., nr. 853 af 30. juni 2014, § 39.
Giver et udendørs sohold anledning til ikke uvæsentlige gener og forurening, kan kommunalbestyrelsen meddele **påbud** om afhjælpende foranstaltninger inden en bestemt frist, jævnfør § 42 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, nr. 1486 af 4. december 2009 eller bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse, nr. 879 af 26. juni 2010.
- Lokalisering og landzonetilladelser** Ved placering af hytter, foderpladser og foderautomater i et udendørs sohold, skal afstandskrav, jævnfør Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage mv., § 4, 6 og 7, overholdes.
Såfremt en del af foldene ligger inden for afstandskravene, skal der søges om dispensation hos kommunalbestyrelsen.

Eventuelle lugt- og støjgener i forbindelse med udendørs sohold er primært knyttet til foderpladser og foderautomater. Derfor anbefales det, at foderpladser og foderautomater arrangeres således, at de er placeret med størst mulig afstand til nabobeboelser, byzoner mv.

Foldene skal dog under alle omstændigheder overholde de særlige krav, som er fastsat i § 7 stk. 3 vedrørende folde til svin, hvor der er mere end 15 DE på husdyrbruget, og som har folde til svin fra 35 kilo, og hvor der i folden er plads til mere end 15 svin. Disse skal placeres mere end 50 meter fra skellet til en ejendom, hvor der er nabobeboelse. Hvis nabobeboelsen ligger mere end 50 meter fra skel, skal der mindst være en afstand på 100 meter mellem nabobeboelsen og folden.

For husdyrbrug på 15 dyreenheder eller derunder gælder planlovens landzonebestemmelser vedr. bl.a. beliggenhed og udformning af ny bebyggelse. Opføres bygninger uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesareal kræves en landzonetilladelse.

Planlovens regler for landzonetilladelse for husdyrbrug, der overstiger 15 dyreenheder, er skrevet ind i husdyrgodkendelseslovens regler for tilladelse og godkendelse af husdyrbrug.
- Husdyrtilladelse/-godkendelse eller anmeldelse** Etablering, udvidelse eller ændring af udendørs sohold kræver tilladelse eller godkendelse i medfør af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, hvis husdyrbrugets samlede husdyrhold således vil overstige 15 dyreenheder. I tilladelsen eller godkendelsen kan myndigheden stille krav om, at hytterne opstilles inden for givne arealer på ejendommen, hvor de skæmmer landskabet mindst muligt. Ændring af ikke autoriseret økologisk produktion af søer, smågrise eller slagtesvin til økologisk produktion af søer, smågrise eller slagtesvin inklusiv de nødvendige ændringer af staldanlæg kan dog finde sted efter anmeldelse til kommunalbestyrelsen i medfør af bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, såfremt kravene heri kan overholdes.
- Harmoniareal** Arealet til udendørs sohold skal være en del af ejendommens harmoniareal, og såvel arealer anvendt til udendørs sohold som dyreenhederne medregnes ved opgørelsen af antallet af dyreenheder pr. ha for bedriften som helhed.
Betingelsen for at indregne arealer, som anvendes til udendørs sohold er, at græsset på de pågældende arealer indgår i fastsættelsen af dyrenes foderbehov.

Harmonikravet jævnfør Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 31 opgøres på bedriftsniveau og adskiller sig hermed fra kravet om dyretæthed i foldene, jævnfør nedenstående.

Afstømning Arealer til udendørs sohold skal være af en sådan beskaffenhed, at der ikke er fare for, at den afsatte gødning og urin strømmer til søer eller vandløb ved tøbrud eller regnskyl (frossen jord).

Dyretæthed Udgangspunktet for fastsættelse af arealstørrelsen er et harmonikrav på 1,4 dyreenhed (DE) pr. ha pr. planperiode (1/8 - 31/7). På arealer, der anvendes til udendørs sohold, skal dyretætheden vurderes som et gennemsnit af to planperioder. Driften skal tilrettelægges, så der på samme areal er sohold i perioder på højst 12 måneder afbrudt af perioder på mindst 12 måneder med dyrkning af afgrøder med et væsentligt kvælstofbehov. Den maksimale dyretæthed vurderet på baggrund af to planperioder fremgår af tabel 1.

Undtagelsesvis kan et areal benyttes til sohold maksimalt to år i træk. Ved denne driftsform gælder arealkravet på maksimalt 1,4 DE pr. ha. Det forudsættes herved, at der høstes græs til hø eller ensilage, som fjernes fra arealet.

Forudsætninger for beregning af areal Grundlag for arealberegningen er de omregningsfaktorer til dyreenheder, der gælder fra august 2014:

1 DE = 4,4 årssøer med grise til fravæning ved 4 uger / 7,2 kg
 1 DE = 208 smågrise opdrættet fra 7,2 kg til 32 kg
 1 DE = 39 slagtesvin opdrættet fra 32 kg til 107 kg

Korrektion ved afvigende vægtintervaller:

- indtil 40 kg: 1 dyreenhed = 5.167 kg tilvækst
- 40 til 87 kg: 1 dyreenhed = 3.088 kg tilvækst
- Fra vægt over 87 kg: 1 dyreenhed = 2.254 kg tilvækst

Areal til søer på friland Ved fravænningsalder senere end 4 uger øges antal dyreenheder pr. årssø (DE/årssø) med den "mængde" dyreenheder, som pattegrisenes tilvækst udgør.

Ved senere fravæning øges søemes opholdstid og foderforbrug i farefoldene, mens antallet af grise pr. årssø reduceres.

Det medfører tilsammen, at senere fravæning ændrer fordelingen mellem areal til farefold og areal til øvrige folde

Der regnes med, at de drægtige søer indsættes i farefolde 1 uge før forventet faring, og at hvert kuld er på 11,5 pattegrise ved fravæning.

Forudsætninger og beregnede nøgletal er vist i følgende tabel:

Maksimal dyretæthed ved 2,8 DE/ha med sohold maks. et ud af to, eller flere år

Tabel 1

Fravæning	Kuld/Årso stk.	DE/årso inkl. pattegrise	Max.*Års-søer/ha stk.	Andel af sofoder i farefold, pct.	Min. areal m ² /årso	Heraf til farefolde	
Uger	Vægt						
4	7,2	2,3	0,2273	12,32	34	812	276
5	9	2,2	0,2361	11,86	39	843	329
6	12	2,1	0,2497	11,21	44	892	392
7	15	2,0	0,2620	10,69	48	936	449
8	18	1,9	0,2729	10,26	51	975	497

*Niveau i max. 12 mdr. hvorefter der skal være mindst 12 mdr. med dyrkning af afgrøder med et væsentligt kvælstofbehov

Areal til smågrise og slagtesvin

Til beregning af arealbehovet anvendes følgende faktorer ved 1,4 DE pr ha:

Vægtgruppe	Tilvækst, kg/DE	Arealbehov, m ² /kg tilvækst
Indtil 40 kg	5.167	1,38 *
40 – 87 kg	3.088	2,31
Over 87 kg	2.254	3,17

*10.000 m² pr ha / 1,4 DE pr ha / 5167 kg tilvækst pr DE = 1,38m² pr kg tilvækst

Dobbelt belægning med smågrise og slagtesvin

Dyretætheden kan fordobles i perioden fra 1. maj til 15. september, hvis arealet indrettes til holddrift, så der kun opdrættes ét hold smågrise (ca. 56 dage til opdræt fra 7,3 til 32 kg) eller slagtesvin (ca. 100 dage til opdræt fra 32 til 107 kg). Umiddelbart herefter skal arealet tilsås med en kvælstofforbrugende afgrøde. Der kan tidligst udsættes husdyr på arealet, når arealet har været uden svin i en hel vækstsæson (mindst 12 mdr.).

Eksempel, sobesætning

En besætning på 100 årssøer, fravæning ved 5 uger. Søerne holdes i farefold i 6 uger pr. faring

Samlet arealkrav:	100 årssøer/11,86 årssøer/ha	= 8,43 ha
Heraf farefolde:	39 pct. af 8,43 ha	= 3,29 ha
Heraf drægtighedsfolde:	8,43 ha – 3,29 ha	=5,14 ha *)
Farefolde		
Antal kuld pr. år:	100 årssøer x 2,2 kuld/årssø	= 220 kuld
Antal kuld pr. uge:	220 kuld x 6 uger/kuld) / 52,14 uger =	= 25,3 kuld
Areal pr. farefold	3,29 ha / 25,3 kuld	= 1.300 m ²
Drægtighedsfolde		
Antal drægtige søer	100 årssøer - 25,3 diegivende	= 74,7 søer
Areal pr drægtighedsfold	5,14 ha / 74,7 søer	= 688 m ²

*) Hvis søerne holdes på stald for løbning, kan arealet til drægtighedsfolde reduceres med 1/16 for hver uge, opholdet i drægtighedsfoldene afkortes

Eksempel, indendørs løbning

Søerne holdes på stald i 4 uger i forbindelse med løbning.

Areal til drægtighedsfolde		= 5,14 ha
Reduktion for periode i stald	(1/16 x 4 uger) x 5,14 ha	= 1,29 ha
Reduceret areal	5,25 ha - 1,31 ha	= 3,85 ha

Eksempel, smågrise og slagtesvin

1 stk. smågris, 7,2-32 kg	24,8 kg tilvækst x 1,38 m ² /kg tilvækst	= 34,2 m ²
	Dobbelt belægning 1/5 – 15/9	= 17,1 m ²
1 stk. slagtesvin, 32-107 kg	8,0 kg tilvækst x 1,38 m ² /kg tilvækst	= 11,0 m ²
	47,0 kg tilvækst x 2,31 m ² /kg tilvækst	= 108,6 m ²
	20,0 kg tilvækst x 3,17 m ² /kg tilvækst	= 63,44 m ²
	75,0 kg tilvækst i alt	= 183,0 m ²
	Dobbelt belægning 1/5 – 15/9	= 91,5 m ²

Beregning af foldarealer

Beregning af foldarealer kan foretages med et excel regneark, som kan findes på hjemmesiden: www.vfl.dk. Gå til LandbrugsInfo → økologi → Svin →

Svinehåndbog, under Arealkrav og miljø: Beregning af areal og foldstørrelser til svin på friland.

Flytning af hytter og foderpladser For at sikre et ensartet græsdække og en jævn fordeling af husdyrgødningen skal foderpladser/foderautomater samt hytter flyttes mindst én gang hver anden måned. Der skal foreligge en skitse (årsplan) for flytningen af foderpladser og hytter, som kan forevises i forbindelse med landbrugstilsyn. I farefolde skal både hytter og foderpladser/foderautomater flyttes efter hver fravæning.

I perioder med store nedbørsmængder, kan det være nødvendigt at flytte foderpladser/foderautomater og hytter oftere. Flytningen skal foretages systematisk således, at gødningen fordeles jævnt på hele arealet.

Fodring For at begrænse udledningen af næringsstoffer mest muligt anbefales det, at foderblandingen energi- og næringsindhold tilpasses søernes behov. Normalt vil det være passende at anvende én foderblanding til de diegivende søer og én blanding til de drægtige søer. Forsøg har vist, at drægtige søer kan optage betydelige mængder græs (op til en FE pr. dag). Derfor anbefales det, at fodertildelingen reduceres i perioder med meget græs i foldene. I perioder, hvor græsset ikke gror på grund af klimatiske forhold, anbefales det at fodre de drægtige søer med supplerende grovfoder for at skåne græsdækket.

Vanding Søerne forsynes med drikkevand, enten automatisk via rørsystemer og drikkestrøg med lukkeventil eller via tankvogn, som køres ud i foldene med traktor.

Sølehuller Søerne skal have adgang til sølehuller, hvor de kan regulere deres kropstemperatur og beskytte sig mod solskoldning. Hvis søerne har adgang til et areal, hvor der både er skygge og effektiv luftudskiftning i døgnets varmeste timer og, hvor der er plads til, at alle søer kan ligge ned samtidig, kan sølehullet erstattes af adgang til andre temperaturregulerende foranstaltninger i form af overbrusningsanlæg eller lignende. Jævnfør bekendtgørelse af lov om udendørs hold af svin, nr. 874 af 29. juni 2013 med senere ændringer, § 10.

Krav til græsbevoksning Arealer til udendørs sohold skal være dækket af en effektiv græsbevoksning. Undtaget herfra er mindre arealer omkring sølehuller.

Etablering af græsbevoksning En effektiv græsbevoksning sikres ved, at græsset er veletableret, når grisene lukkes ind på det. Når græsset etableres ved udlæg i korn om foråret, lukkes grisene først ind på udlægsgræsset det følgende forår. Udlægget skal bestå af slidstærke kulturgræsser som miniturf, engsvingel (kan med fordel afpudses) og/eller rødsvingel. Det kan eventuel suppleres med almindelig rajgræs, der er højtydende, men ikke slidstærk og/eller med hvidkløver. Hvidkløveren udløbere kan lukke huller i græstæppet. Alternativt kan frøgræsmarker efter frøhøst, græs efter brak eller andre græsmarker anvendes.

Videncentret for Landbrug, Planteproduktion anbefaler følgende frøblandinger til udlæg:

Til farefolde: 30 pct. diploid, sildig rajgræs, 60 pct. rødsvingel, 10 pct. hvidkløver, mindrebladet.

Til løbe-/drægtigfolde: 50 pct. diploid, sildig rajgræs, 15 pct. tetraploid, sildig rajgræs, 25 pct. rødsvingel, 10 pct. hvidkløver, mindrebladet.

Blandingsforholdet er angivet i kg frø, der indgår i blandingen.

Vedligeholdelse af græsdækket For at forhindre at græsdækket oprodes og ødelægges, skal der enten anvendes næseringe til søerne, foretages hyppige flytninger af folden eller anvendes et

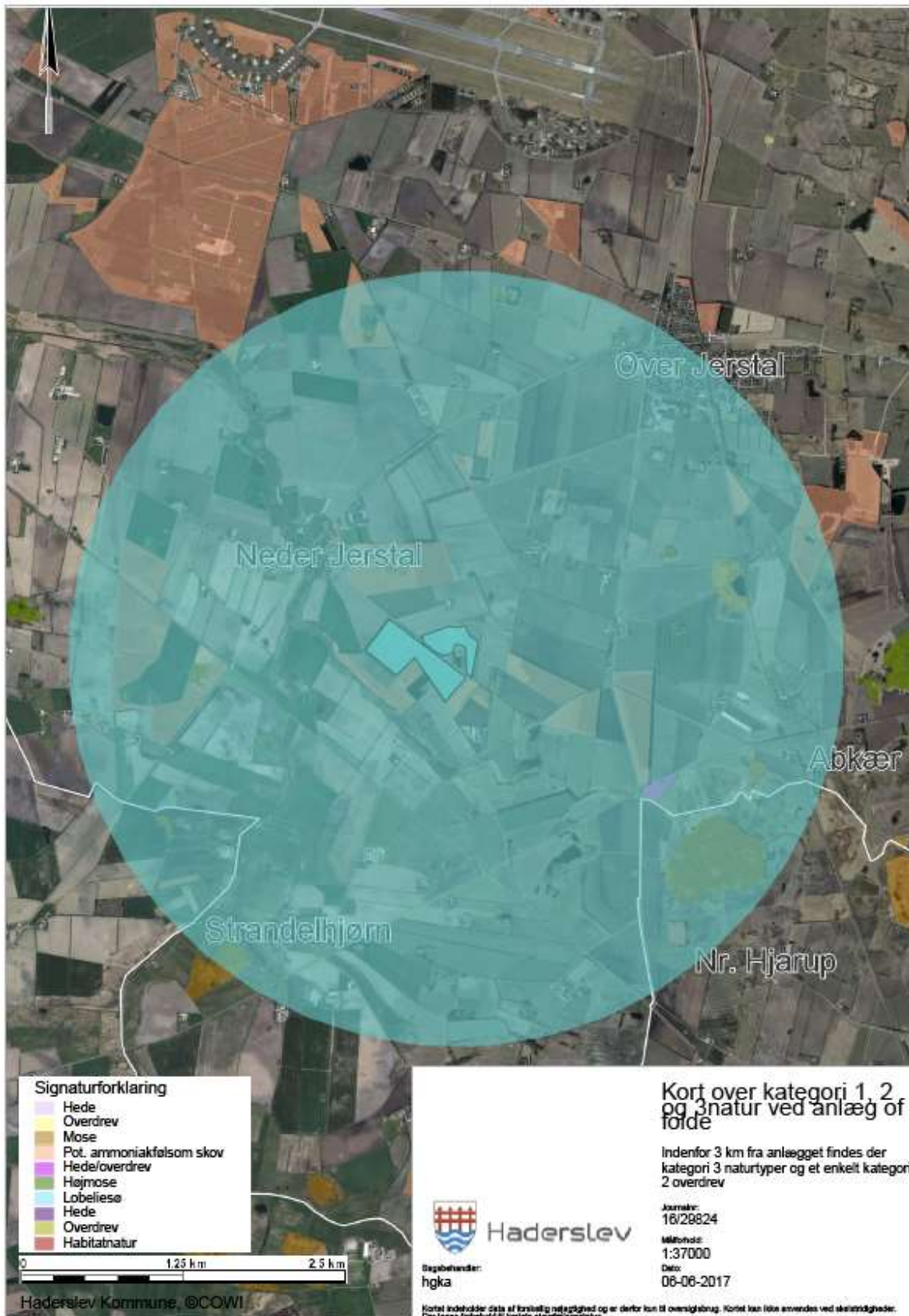
betydeligt større areal til soholdet end det beregnede minimumsareal i tabel 1. Såfremt kommunen ved tilsyn konstaterer, at hyppige flytninger af folden eller større arealer ikke har været tilstrækkeligt til at sikre en effektiv græsbevoksning, kan kommunen indskærpe, at næseringe skal anvendes.

Efterfølgende afgrøde	Græsarealer med udendørs sohold skal pløjes eller omlægges om foråret. Der skal etableres en kvælstofforbrugende afgrøde, og det følgende efterår skal jorden være bevokset med en afgrøde med stor kvælstofoptagelse (vårbyg eller havre med græsudlæg, græs, korsblomstrede afgrøder, roer). Arealet må ikke gødskes med husdyrgødning eller anden organisk gødning i året efter, arealet har været anvendt til sohold eller smågrise/slagtesvin, ligesom arealet ikke må benyttes til afgræsning i den følgende planperiode.
Eftervirkning	Hvis der holdes svin på friland på et areal hvert andet år, sås normalt vårbyg eller havre med udlæg af det græs, hvor grisene skal gå det følgende år. Kvælstoftilførslen til afgrøden afpasses efter den kvælstofmængde grisene har afsat i husdyrgødning i løbet af vinteren. Under normale forhold kan der forventes en eftervirkning af den afsatte gødning, svarende til 80 kg kvælstof pr. ha.
Normer for kvælstoftilførsel	Normerne for kvælstoftilførsel er reguleret i NaturErhvervstyrelsens til enhver tid gældende bekendtgørelse om anvendelse af gødning.
Hegning	For hegning gælder Fødevareministeriets til enhver tid gældende bekendtgørelse om hold af svin på friland.
Revision	Byggebladet kan tilbagekaldes på et vilkårligt tidspunkt. Tilbagekaldelse sker ved at Byggebladet annulleres, og dette meddeles kommuner og landbrugets konsulenttjeneste.

Såfremt et Byggeblad annulleres, skal anlæg, der er etableret under hensyn til dette, inden for en i tilbagekaldelsesskrivelsen nærmere fastsat tidsfrist indrettes i overensstemmelse med de regler, der erstatter Byggebladet.

Bilag 7 – Kort over kategori 1, 2 og 3 natur ved anlæg of folde

Bilag 8 - Kort over § 3 natur ved anlæg og folde

Bilag 9 - Kort over næringsstoffølsomme områder/arealer

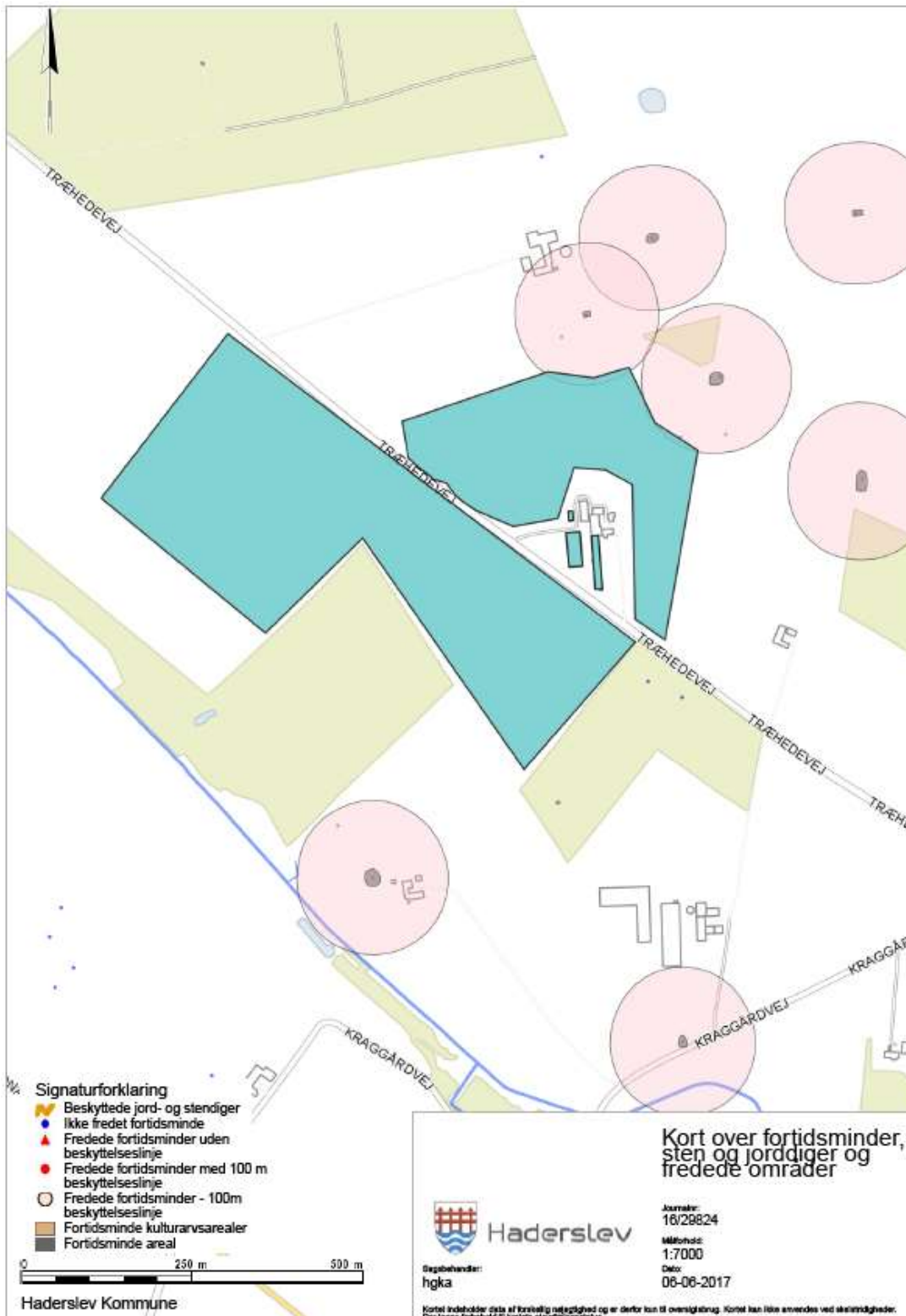

Bilag 10 - Kort over vandløb og skrånende arealer

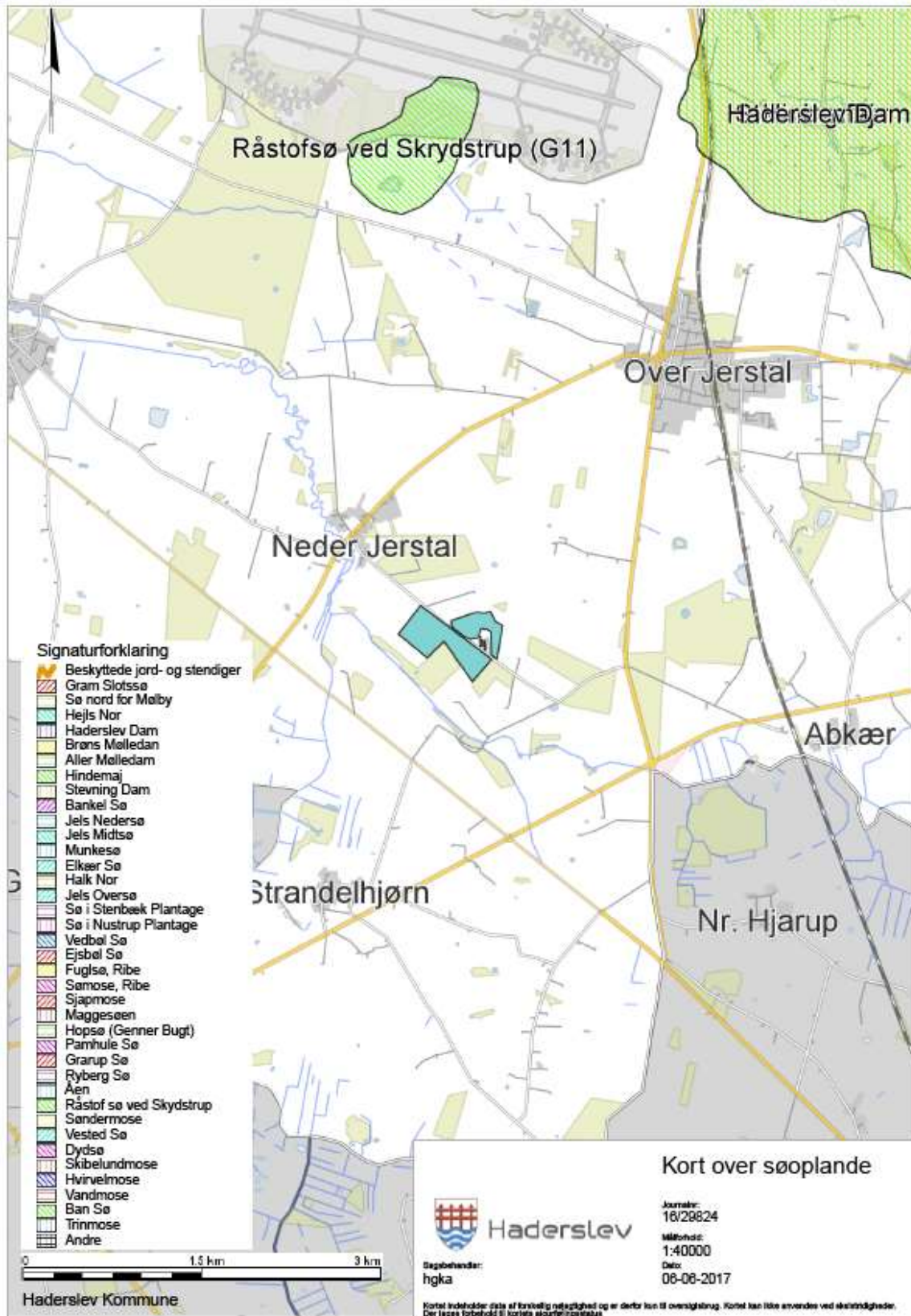
Bilag 11 - Kort over fortidsminder, sten og jorddiger og fredede områder

(angivelse af fortidsminder ved foldareal, beskyttelseslinjen på 100 m er overholdt. Årsagen til overlappet mellem fold og beskyttelseslinjen skyldes at tegneprogrammet i husdyrgodkendelse.dk er unøjagtig.)

Bilag 12 - Kort over søplande

Udbringningsarealerne ligger ikke i opland til fosforbelastede søer.

Bilag 13 - Kort over Natura 2000 og Bilag IV forekomster

Bilag 14 – Potentielle bilag IV arter

Bilag IV-arterne omfatter følgende arter: (i) pattedyr med arter af småflagermus, gnavnere, rovdyr og hvaler, (ii) krybdyr med arter af skildpadder og Markfirben, (iii) padder med arter af halepadder og springpadder, (iv) fisk med arten Snæbel, (v) insekter med arter af biller, sommerfugle, og guldsmede, (vi) bløddyr med arten Tykskallet malermusling, samt (vii) planter omfattende arterne Enkelt månerude, Vandranke, Liden Najade, Fruesko, Mygblomst, Gul stenbræk og Krybende Sumpskærm.

Herunder følger en gennemgang af de Bilag IV-arter, som kan have yngle- og rasteområde i Haderslev Kommune, eller som kan påvirkes af projekter heri, samt en overordnet vurdering af hvilke projekter der påvirker disse arter.

Flagermus

Frynseflagermus (*Myotis nattereri*) er fundet i alle landsdele, men arten er ret sjælden. Den yngler i huse og hule træer og er ofte knyttet til løvtræsbevoksninger, hvor den søger føde langs hegn og skovkanter. Rasteområder er kældre, kassematter og kalkgruber.

Vandflagermus (*Myotis daubentoi*) er almindelig og udbredt i næsten hele landet med undtagelse af det vestligste Jylland. Arten er hovedsageligt fundet i det nordlige og østlige Jylland, og omkring Limfjorden. Arten er dog registreret på 5 lokaliteter i Sønderjyllands Amt, og det vides ikke om den findes i området omkring ejendommen. Arten søger føde over søer og vandhuller, og hviler og overvintrer i træer med hulheder, revner eller sprækker, kalkminer og under stenbroer.

Dværgflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*) er almindelig over hele landet med undtagelse af Bornholm, det vestlige Jylland og nogle mindre øer. Arten er fundet på flere lokaliteter i Sønderjylland. Dens yngle- og rasteområder er huse og hule træer i nærheden af løvskov.

Langøret flagermus (*Plecotus auritus*) er relativt almindelig over hele landet med undtagelse af det vestligste Jylland, vestligste Fyn og Lolland, Langeland og nogle mindre øer. Der er dog kun få observationer i Sydjylland, men flagermusen er svær at finde, så den kan være overset. Flagermusen holder oftest til i bygninger såsom lader og på kirkeloftet, og foretrækker afvekslende kulturlandskaber med gårde, haver, parker, alléer og små løvskove.

Sydflagermus (*Eptesicus serotinus*) er almindelig med undtagelse af Nordvestjylland og Nordøstsjælland. Sydflagermus har en tæt bestand i Sønderjylland, og det er sandsynligt, at arten findes i området. Flagermusen har udelukkende kvarter i bygninger året rundt og jager langs skovbryn, åbninger mellem træer og andre steder med mange insekter.

Brun flagermus (*Nyctalus noctul*) er relativt almindelig på øerne og i det østlige Jylland. Den er kendt fra enkeltobservationer på flere lokaliteter i det sydvestlige Jylland. Det er muligt, at der findes eksemplarer i området. Arten yngler og raster kun i gamle løvtræer. Den jager over åbent agerland, søer og over skov.

Skimmelflagermus (*Vespertilio murinus*) findes på spredte lokaliteter rundt om i landet, og er observeret enkelte gange omkring Haderslev. Artens yngleområde er menneskelig bebyggelse, og dens ses ofte jage i lyset af store gadelamper som tiltrækker insekter. Rasteområder er ligeledes bygninger.

Troldflagermus (*Pipistrellus nathusii*) er observeret med spredte forekomster i det meste af landet, og herunder også i Haderslev Kommune. Dens yngleområder er huse og hule træer. Arten er stærkt tilknyttet ældre løvtræer, hvor den jager i de åbne rum under kronerne. Rasteområder er formentlig de samme som yngleområderne.

Pipistrellflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*) findes især i løvskovsrigge egne, og er derfor særlig udbredt i Østjylland og Sønderjylland. Dens yngle- og rasteområder er huse og hule træer i nærheden af løvskov. Den er registreret flere gange i udkanten af Haderslev Kommune.

Projekter som berører bygninger, skove, levende hegn og gamle træer kan evt. påvirke raste- og yngleområder for flagermus.

Birkemus (*Sicista betulina*)

Arten er registreret mellem Spangså og Revsø skov samt ved Hammelev og Østerskov. Birkemusens sommeropholdssteder er naturområder med et tæt urtelag og i umiddelbar tilknytning til våd natur. Vinteropholdssteder er tørre naturområder som diger, overdrevsskrænter og højtliggende hede- og plantageområder, dvs. områder som er karakteriseret ved at være relativt uforstyrrede. Birkemusens må således forventes at kunne forekomme på lokaliteter, hvor ovennævnte naturtyper grænser op til hinanden, og hvor der er rigelig føde i form af insekter.

I birkemusens udbredelsesområde vil projekter som indebærer opdyrkning af tidligere udyrkede arealer kunne påvirke artens levevilkår. Ligeledes vil projekter som påvirker sten- og jorddiger kunne påvirke artens yngle- og rasteområder.

Odder (*Lutra lutra*)

Findes i alle større vandløbssystemer helt ned til den dansk-tyske grænse. Odderen lever i tilknytning til vådområder. Den findes i såvel stillestående som rindende vand, og både i saltvand og ferskvand, især søer og moser med store rørskovsområder. Om dagen opholder den sig i en hule i brinken eller under buske, træer eller andet, der kan give ly. Yngle- og rasteområder kan potentielt findes i hele artens udbredelsesområde. Yngleområdet består af selve hulen, som ungerne fødes og opfostres i, og de nærmeste omgivelser. Et rasteområde for odder er mere diffust end et yngleområde, og kan forekomme mange steder langs vandløb og søer. Områderne kan være svære at lokalisere, men knytter sig primært til moser, krat, skov eller andre naturområder, hvor odderen kan finde relativt uforstyrret skjul i længere perioder på alle tider af året

Projekter som indebærer opsplittning af bestande og levesteder eller som ødelægger eller forringer yngle- og rasteområder kan påvirke odderens yngle- og rasteområder.

Markfirben (*Lacerta agilis*)

Arten findes udbredt i stort set hele landet. Markfirben yngler på en række forskellige typer af levesteder, som er kendetegnet ved, at de indeholder solvendte skrånninger med veldrænende, løse jordtyper og sparsom bevoksning, typisk lave urter eller et løst dække af græsser.. Rasteområderne om vinteren skal være veldrænede og solvendte skrånninger. Markfirben bruger bl.a. sten- og jorddiger samt levende hegn som spredningskorridorer

Projekter som påvirker jord- og stendiger samt levende hegn kan påvirke artens levesteder. Ligeledes vil projekter der indebærer ændret arealanvendelse af egnede yngle- og rasteområder kunne påvirke arten.

Padder

Spidssnudet frø (*Rana arvalis*) er udbredt i hele landet undtagen Bornholm, men er muligvis i tilbagegang i Sønderjylland. Dens foretrukne yngleområder er vandhuller, som indgår i sammenhængende naturområder, men arten er i stand til at yngle i næsten alle former for vådområder. Rasteområder er oftest på landjorden, og arten er afhængig af gode terrestriske, gerne fugtige levesteder nær ynglestedet.

Løgfrø (*Pelobates Fuscus*) forekommer i hele landet undtagen Fyn og Bornholm. Arten er truet og i tilbagegang. Dens foretrukne yngleområder er lysåbne vegetationsrige rene vandhuller og vådområder. Rasteområder er ofte bar jord eller sand, samt områder med lav vegetation, hvor arten har mulighed for at grave sig ned. Artens mobilitet er ringe, og den er derfor afhængig af et velfungerende netværk af vandhuller.

Løvfrø (*Hyla arborea*) er udbredt i den sydøstlige del af landet samt i området omkring Århus og Vejle. Arten er kortlagt i den "gamle" Haderslev Kommune og fundet på en lang række lokaliteter, Løvfrø yngler i lavvandede lysåbne vandhuller, hvoriblandt tidvise våde lavninger på afgræssede arealer er de mest

optimale. Artens rasteområder er skovbryn, levende hegn og krat, hvor den opholder sig på mindre træer og buske.

Strandtudse (*Bufo Calamita*) findes spredt langs kysten i Danmark, samt på en række indlandslokaliteter. Arten foretrækker at yngle i temporære, lysåbne, vandansamlinger som ofte er uden vegetation. Rasteområder er åbne arealer med ingen eller meget lav vegetation, f.eks. afgræssede enge og strandenge, men også dyrkede marker. Yngle- og rasteområder vil ofte ligge inden for samme område men kan, hvor der er egnede vandringsruter, ligge adskilt.

Stor vandsalamander (*Triturus cristatus*) er udbredt i det meste af Danmark. Den yngler i lysåbne vegetationsrige lavvandede vandhuller af varierende størrelse, men med rent vand. Vandhuller af dårligere kvalitet kan fungere som levesteder og rasteområder. Levesteder og rasteområder på land er oftest nær vandhullet og ofte knyttet til skov. Stor vandsalamander stiller større krav til vandkvaliteten end f.eks. løvfrø gør.

Ved projekter som har udbringningsarealer op til vand- og vådområder kan der ske en påvirkning af yngle- og rasteområder for bilag IV-padder. Lysåbne vandhuller er potentielle yngleområder for alle de nævnte padder mens mere tilgroede vandhuller ofte kan fungere som rasteområder.

Marsvin (*Phocoena phocoena*)

Arten forekommer i alle danske farvande og har levested i Vadehavet og Lillebælt. Der kendes ikke til specifikke yngle- og rasteområder for marsvin.

Der er kun ringe viden om, hvilke menneskeskabte forhold der påvirker marsvinet. Alle større ændringer og indgreb som påvirker havområder er potentielt skadelige for marsvinets levevis.

Snæbel (*Coregonus oxyrhynchus*)

Arten lever i Vadehavsområdet og de tilstødende vandløb. Snæbel yngler i de nederste og mellemste dele af større vandløb. Det vurderes, at der foruden Vidå i dag kun findes selvreproducerende bestande i Ribe Å, Varde Å og Brede Å, mens der tilsyneladende er en svigtende eller meget lille produktion af snæbel i Kongeå og Sneum Å og en lille bestand i Brøns Å, hvor der ikke har været udsat yngel. Opstrøms i de forskellige åsystemer er der en række sideløb som er vigtige nuværende eller mulige fremtidige gydeområder for snæblen, herunder Gelså samt Fladså/Gram Å. Der ligger et forslag til at udvide Natura 2000 området Vadehavet med vandløbsstrækninger Gelså frem til Gelsbro og Gram Å frem til Fole Hareby engvandingsselskabs opstemning med udpegning som potentielt gydeområde for snæbel. Snæblens ynglesucces er afhængig af god vandkvalitet, grusbund og vintergrønne vandplanter. Ynglen tåler ikke saltvand før de er nået en vis størrelse, og er derfor afhængig af mindre søer og vinteroversvømmede områder som er indskudt i vandsystemet. Efter gydningen trækker snæblen ned i de nedre dele af vandløbene og Vadehavet.

Projekter som forringer vandkvaliteten i vandløb med forekomst af snæbel kan påvirke artens ynglesucces. Ligeledes vil projekter hvor der er særlig risiko for erosion til vandløb kunne påvirke artens yngle- og rasteområder.

Bilag 15 - Ansøgningen

Ansøgningen er indsendt igennem www.husdyrgodkendelse.dk med ansøgningsnummer 94010.

- Første ansøgning, version 1, 26 sider og 5 bilag er modtaget den 15. 12 2017.
- Endelig ansøgning, version 5, 27 sider og 5 bilag er modtaget den 24. 5 2017.

Beredskabsplan, der henvises til i vilkår 11 og 12 er indsendt som bilag til ansøgningen den 6. 6 2017.

Ansøgningskemaer samt bilag, mailkorrespondance mv. udleveres gennem aktindsigt til sag nr. 16/29824 ved henvendelse til Haderslev Kommune, Erhverv på tlf. 74 34 21 45 eller på mail; landbrugssager@haderslev.dk.